

ANTENNE GOOI EN VECHTSTREEK 2019

ZICHT OP MIDDELENGEBRUIK ONDER JONGE MENSEN
IN DE REGIO

ANTENNE GOOI EN VECHTSTREEK 2019

ZICHT OP MIDDELENGEBRUIK ONDER JONGE MENSEN IN DE REGIO

I INTRO

II PANEL PROFESSIONALS

III SURVEY JEUGDZORG

IV MARKT

V SAMENVATTING

BIJLAGE A TABELLEN
SURVEY JEUGDZORG

BIJLAGE B TABELLEN
MARKT

Annemieke Benschop – Ton Nabben

m.m.v.

Dirk J Korf, Jacqueline Krouwel en Judith Noijen

Antenne Gooi en Vechtstreek 2019 is uitgevoerd door de Hogeschool van Amsterdam (Faculteit Gezondheid, Faculteit Maatschappij en Recht), in opdracht van Jellinek Preventie.

I INTRO

II PANEL PROFESSIONALS

III SURVEY JEUGDZORG

IV MARKT

V SAMENVATTING

BIJLAGE A
TABELLEN
SURVEY JEUGDZORG

BIJLAGE B
TABELLEN
MARKT

Afbeelding kaft: depositphotos.com

Benschop, A. & Nabben, T. (2020) *Antenne Gooi en Vechtstreek 2019: Zicht op middelengebruik onder jonge mensen in de regio*. Hogeschool van Amsterdam / Jellinek.

© 2020. Auteursrechten voorbehouden.

INHOUD

I	INTRO	4
II	PANEL PROFESSIONALS.....	10
III	SURVEY JEUGDZORG.....	24
IV	MARKT	51
V	SAMENVATTING	62
	BIJLAGE A TABELLEN SURVEY JEUGDZORG	65
	BIJLAGE B TABELLEN MARKT.....	82

INTRO

Andere tijden	5
1 Antenne Gooi en Vechtstreek	5
2 Kwalitatieve en kwantitatieve methoden	6
3 Cijfers Gooi en Vechtstreek	7
3.1 Algemene bevolking.....	7
3.2 Middelbare scholieren.....	8
4 De volgende hoofdstukken	9

Andere tijden

De patronen en ontwikkelingen in het gebruik van genotmiddelen die in deze Antenne Gooi en Vechtstreek 2019 worden beschreven, dateren uit andere tijden. De interviews met professionals en de survey onder jeugdzorgcliënten vonden plaats in het najaar van 2019. De horeca en evenementenindustrie zijn als gevolg van de coronacrisis in het voorjaar 2020 stil komen te liggen. De horeca opende vanaf 1 juni weer voorzichtig haar deuren, maar volgens de laatste berichten mag het festivalseizoen dit jaar als verloren worden beschouwd. Dat zal zeker zijn beslag hebben op het gebruik van genotmiddelen, maar daarover zullen we pas in de volgende Antenne kunnen rapporteren.

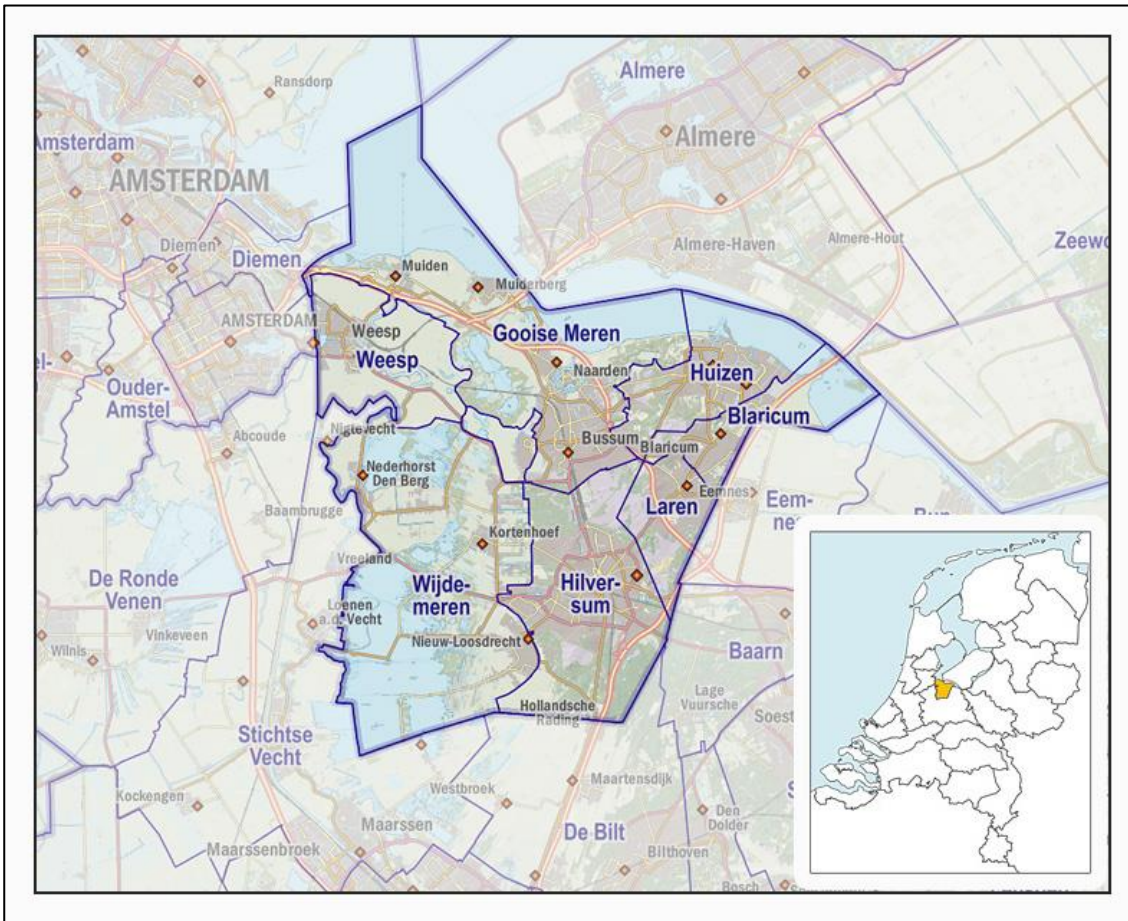
1 Antenne Gooi en Vechtstreek

Antenne Gooi en Vechtstreek is het 'zusje' van Antenne Amsterdam, dat al zo'n vijftientig jaar trends op de hoofdstedelijke drugsmarkt volgt. Antenne brengt jaarlijks op basis van kwalitatieve en kwantitatieve gegevens het middelengebruik van jongeren en jongvolwassenen in kaart. Sinds 2017 wordt de methodiek van Antenne ook toegepast in de regio Gooi en Vechtstreek.

Het (problematische) gebruik van alcohol onder jongeren in Gooi en Vechtstreek staat al geruime tijd onder de aandacht. Zo bleek uit de Jeugdgezondheidsmonitor E-MOVO 2015 dat cijfers over alcoholgebruik onder middelbare scholieren in Gooi en Vechtstreek hoger liggen dan in de rest van Nederland en werd eind 2017 aangekondigd dat middelbare scholen, gemeenten en horeca- en sportverenigingen in Gooi en Vechtstreek samen zullen gaan werken om alcoholmisbruik door jongeren aan te pakken.¹ Er is dus enig zicht op het gebruik van alcohol onder middelbare scholieren in Gooi en Vechtstreek, maar hoe zit het met andere middelen en andere doelgroepen? Voor Antenne Gooi en Vechtstreek 2018 zijn professionals geïnterviewd die vanuit hun werk zicht hebben op het middelengebruik door jongeren en jongvolwassenen in de regio, is een survey gehouden onder jongeren in de jeugdzorg, en zijn gegevens van de Hilversumse drugstestservice geanalyseerd.

¹ Rijnbeek A (2017, 24 november) [Gooise scholen in actie tegen zuipende jongeren](#). NOS.

De regio Gooi en Vechtstreek is een samenwerkingsverband van Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren.²

Bron: Janwillemvanaalst - Eigen werk, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=54643849>

2 Kwalitatieve en kwantitatieve methoden

Om zicht te krijgen op het gebruik van tabak, alcohol en andere drugs onder jongeren en jongvolwassenen in de regio Gooi en Vechtstreek is gebruikgemaakt van kwalitatieve en kwantitatieve methoden. Het uitgangspunt van Antenne Gooi en Vechtstreek is om de methodiek zoveel mogelijk uniform te houden met Antenne Amsterdam. De multi-methodische onderzoeks aanpak van Antenne Amsterdam bestaat uit drie vaste onderdelen: een panelstudie, een survey en analyse van laboratoriumuitslagen van de drugstestservice. De kwalitatieve panelstudie is toegespitst op de lokale situatie. Voor de kwantitatieve onderdelen (survey en drugstestservice) is dezelfde methode toegepast als in Amsterdam.

Door middel van interviews met een **panel** van professionals, aan de hand van een topiclijst over (risico)jongeren, vrije tijd en middelengebruik, wordt een algemeen beeld geschetst van de leefwereld van jongeren in Gooi en Vechtstreek. Om precieze cijfers te kunnen leveren over het middelengebruik is een **survey** uitgevoerd onder jongeren in de jeugddzorg. In de

² De gemeente Eemnes is per 1 januari 2016 op onderdelen toegetreden tot de Regio Gooi en Vechtstreek.

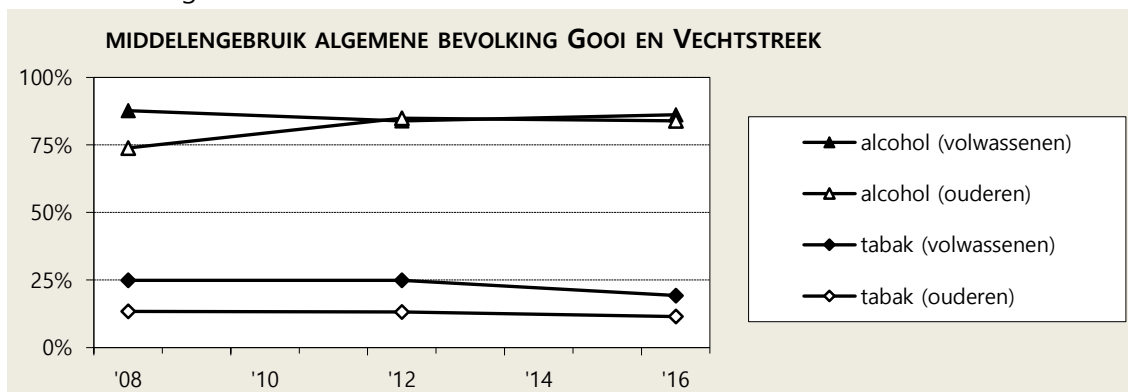
survey zijn vragen gesteld over het gebruik van tabak, alcohol, cannabis en andere middelen. Daarnaast zijn gegevens van de **drugstestservice** geanalyseerd, dat wil zeggen: de testresultaten van drugs die door gebruikers worden aangeboden bij de testservice van Jellinek Preventie Gooi en Vechtstreek. Deze gegevens zijn afkomstig van een selecte groep gebruikers en daarom op zichzelf niet representatief voor de gehele gebruikerspopulatie of drugsmarkt, maar zij kunnen wel aanwijzingen verschaffen over (trends in) het gebruik in de regio.

3 Cijfers Gooi en Vechtstreek

Antenne richt zich primair op het uitgaansleven en middelengebruik van jongeren en jongvolwassenen. Om een breder beeld te krijgen van de gebruikerspopulatie in Gooi en Vechtstreek zijn additionele onderzoeken geraadpleegd. Hieronder volgt een kort overzicht met cijfers over (1) middelengebruik onder de algemene bevolking en (2) middelengebruik onder scholieren en studenten.³

3.1 Algemene bevolking

Sinds 2012 voert de GGD Gooi en Vechtstreek vierjaarlijks een gezondheidsonderzoek uit onder inwoners van 19 jaar en ouder in de regio, als onderdeel van de landelijke 'Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen'. Eerder (in 2004 en 2008) werd ook al een gezondheidsenquête gehouden onder volwassenen (19 t/m 64 jaar) en ouderen (65+ jaar) in deze regio. Onderdeel van deze gezondheidsonderzoeken waren vragen over het gebruik van tabak en alcohol. Beschikbare cijfers uit de periode 2008-2016 zijn opgenomen in de onderstaande grafiek.⁴

Volgens de meest recente meting van 2016 rookt 19% van de volwassenen en 12% van de ouderen in Gooi en Vechtstreek. Voor beide groepen geldt dat het aandeel rokers groter is onder mannen dan onder vrouwen. Ten opzichte van 2012 (toen het aandeel rokers nog op

³ Deze cijfers zijn ook in de voorgaande Antenne Gooi en Vechtstreek terug te vinden. Wanneer in de toekomst nieuwe rapportages beschikbaar komen, zullen de gegevens worden aangevuld en geactualiseerd.

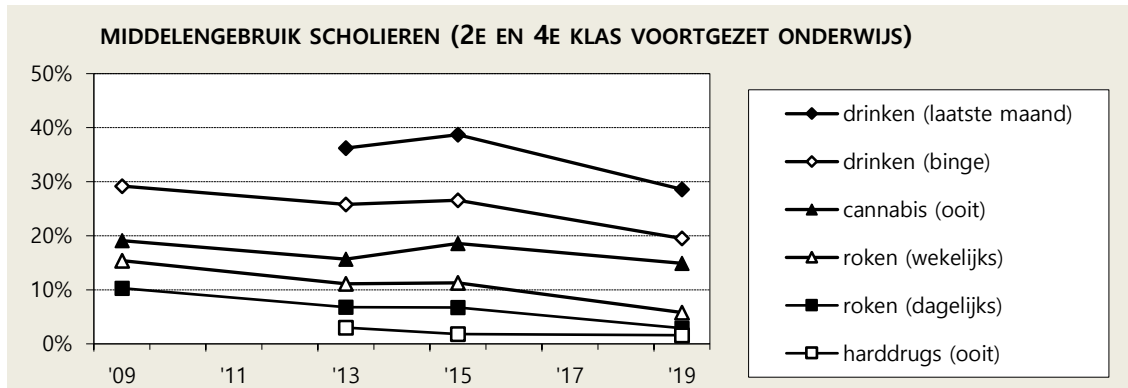
⁴ Uit: [Cijferboek Gezondheidspeiling 2016](#), GGD Gooi en Vechtstreek.

25% lag) is het aandeel rokers in 2016 gedaald onder volwassenen (maar niet onder ouderen). Het aandeel drinkers is onder volwassenen en ouderen bijna gelijk (respectievelijk 86% en 84%). Voor beide groepen geldt dat het aandeel drinkers groter is onder mannen en hoogopgeleiden dan onder vrouwen en laagopgeleiden. Het aandeel drinkers onder volwassenen en ouderen is in de periode 2008-2016 nauwelijks veranderd.

In het onderzoek is ook gekeken naar 'zwaar' en 'overmatig' alcoholgebruik.⁵ In 2016 kan 9% van de volwassenen als zware drinker en 22% als overmatige drinker worden aangemerkt. Onder ouderen liggen deze percentages respectievelijk op 7% en 29%. Zowel volwassenen als ouderen die in Gooi en Vechtstreek wonen scoren hoger op overmatig drinken dan de landelijke cijfers.

3.2 Middelbare scholieren

De Gezondheidsmonitor Jeugd (voorheen Emovo) levert cijfers over jongeren uit de tweede klas (12 tot 15 jaar) en vierde klas (14 tot 17 jaar) van het voortgezet onderwijs in Gooi en Vechtstreek. Van de metingen van 2009/2010, 2013/2014, 2015/2016 en 2019/2020 zijn cijfers beschikbaar.⁶ In de monitor komen vragen aan bod over het gebruik van tabak, alcohol, cannabis en harddrugs. Onder middelbare scholieren in de tweede en vierde klas van 2019/2020 rookt 6% wekelijks en 3% dagelijks. Verder dronk 29% de laatste maand alcohol en 20% minimaal vijf glazen alcohol bij een gelegenheid (binge drinken). Ooit-gebruik van cannabis is 15% en ooit-gebruik van harddrugs (XTC, cocaïne, paddo's, amfetamine, LSD, GHB of heroïne) minder dan 2%.

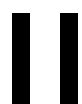
Vergeleken met 2015/2016 wordt er minder gerookt en gedronken, maar ten opzichte van de landelijke cijfers scoren scholieren in Gooi en Vechtstreek wel hoger op het gebruik van tabak en cannabis.

⁵ Zware drinkers drinken minstens één dag in de week zes of meer (mannen) of vier of meer (vrouwen) standaardglazen alcohol. Overmatige drinkers drinken gemiddeld meer dan 14 (mannen) of 7 (vrouwen) glazen alcohol per week.

⁶ Uit: [Tabellenboek Gezondheidsmonitor Jeugd 2019-2020](#), GGD Gooi en Vechtstreek.

4 De volgende hoofdstukken

De resultaten van de panelinterviews met professionals worden in **hoofdstuk II** uitgebreid besproken. **Hoofdstuk III** toont de bevindingen van de survey onder jongeren in de jeugdzorg en in **hoofdstuk IV** worden de cijfers van de drugstestservice (gegevens over testuitslagen van middelen) gepresenteerd. In **hoofdstuk V** vatten we de belangrijkste bevindingen samen. De tabellen met cijfers van de survey en de drugstestservice zijn te vinden in de **bijlagen**.

PANEL PROFESSIONALS

1	Professionals en leefwereld van jongeren	11
2	Werkveld, groepen en problematiek	11
3	Middelengebruik	16
3.1	Alcohol.....	17
3.2	Cannabis.....	19
3.3	Overige middelen en markten.....	21
4	Conclusie	22

1 Professionals en leefwereld van jongeren

In de derde meting van Antenne Gooi en Vechtstreek zijn wederom professionals geïnterviewd aan de hand van gespreksthema's (topiclijst) die betrekking hebben op de leefwereld (sociale, culturele en etnische achtergronden), vrijetijdsbesteding en middelengebruik van (risico)jongeren in de regio. Het werkveld van de professionals en de groepen waarmee ze werken, staan in het samenvattend overzicht op pagina 23.

We verwelkomen in deze meting een paar nieuwe professionals die een collega uit de voorgaande metingen wegens ziekte vervangen of opvolgen vanwege een andere baan. De groep is uitgebreid met een maatschappelijk schoolwerker die vanuit het onderwijsperspectief meer kan vertellen over de 'binnenwereld' van jongeren. Naast het benoemen en duiden van verschillende risicogroepen in de regio, is het van belang om een goede mix te hebben van professionals (frontwerkers) die in hun eigen werkveld dichtbij de leefwereld van jongeren staan. Ten slotte hebben we tijdens ons bezoek aan de regio voor de interviews met professionals, de kans gegrepen om enkele spontane gesprekken met jongeren te voeren (o.a. op straat en in de coffeeshop) over hun middelengebruik. Hun verhalen en impressies worden meegenomen in dit rapport.⁷

2 Werkveld, groepen en problematiek

Er zijn 7 professionals geïnterviewd (5 face-to-face en 2 telefonisch) over hun werk met verschillende groepen in Gooi en Vechtsreek. Om een indruk te krijgen van hun werkveld en de groepen waarmee ze werken worden ze eerst kort geïntroduceerd.

Vanuit de **politie** (Arne) is een operationeel expert jeugd vertegenwoordigd, die over straatgroepen kan vertellen en contacten heeft met de jeugdagent. In sommige delen van Hilversum is vaker sprake van overlast, soms uitmondend in drugshandel en (zwaardere) vermogenscriminaliteit die ook regio-overstijgend is.

De **coördinator evenementen/security** (Cecil) werkt in de weekenden (21:00-06:00 uur) in uitgaansgebied de Groest in Hilversum. Ze ondersteunt de politie en probeert de-escalerend op te treden, zodat politie-optreden niet nodig is. Er wordt ook gebruik gemaakt van cameratoezicht. Haar team grijpt tevens in bij vandalisme, wildplassen, etc. Om de sfeer goed

⁷ De professionals en geïnterviewde jongeren blijven anoniem, evenals eventuele clubs, cafés en coffeeshops die in de verhalen figureren. Sommige issues over drugshandel of gebruik liggen gevoelig en kunnen leiden tot vragen in de gemeenteraad. Om de leesbaarheid te vergroten hebben we ervoor gekozen de professionals een pseudoniem te geven.

aan te blijven voelen vindt ze het belangrijk om contact te houden met uitbaters en portiers, maar ook benaderbaar te zijn voor uitgaanders.

De **ambulant jongerenwerker** (Hamid) werkt sinds kort in Hilversum. Hij legt straatcontacten met jongeren die overlast veroorzaken (o.a. blowen, luidruchtig en/of provocerend gedrag, en rondhangen bij winkels) en heeft daarover regelmatig overleg met de politie en de gemeente. Hij vindt dat het huidige jongerenwerk een te smalle basis heeft om meer jongeren te bereiken.

De **jongerencoach en talentontwikkelaar** (Merel) vindt het klassieke buurt- en jongerenwerk juist te statisch en probeert in haar centrum jongeren met een verschillende culturele achtergrond te laten samenwerken aan projecten waar ze zelf voor kiezen (o.a. mode, media, muziek). Behalve dat jongeren op creatieve wijze hun verborgen talenten kunnen ontdekken, wordt ook de segregatie tussen groepen verkleind.

De **horecahost en beveiliging** (Karel) kent als voormalig kroegportier op de Groest als geen ander de mores van het Gooise uitgaansvolk. Hij heeft veel collega's en jongeren uit die periode leren kennen. Zijn huidige werk als host in een coffeeshop vindt hij meer relaxed. Al is het alleen maar omdat hij geen kogelwerend vest meer hoeft te dragen.

De **voorlichter** (Rob) en kenner van de Gooise cannabiscultuur spreekt op scholen over het gebruik, de risico's en (negatieve) gevolgen van gebruik. Hoe beperk je de schade in de wetenschap dat een deel van de jeugd toch gaat experimenteren met alcohol en drugs (o.a. cannabis, lachgas, ecstasy en cocaïne)? Hij is van mening dat wie goed geïnformeerd is, beter rekenschap kan afleggen over zijn gedrag en de gezondheidsrisico's kan beperken.⁸

De **maatschappelijk schoolwerker** (Ninette) werkt op een school met een regionale functie. Ze heeft vorig jaar ruim 200 zaken gedraaid en circa 100 jongeren in haar kamer gesproken. Bij de intakegesprekken loopt ze de 'levensgebieden' puntsgewijs door: slaap, thuissituatie, schulden, blowen, etc. Ze ziet zichzelf meer als een *troubleshooter* tegen wie leerlingen alles in vertrouwen kunnen zeggen. Het helpt dat ze niet direct verbonden is aan het onderwijs.

Groepen en kenmerken

De sleutelpersonen komen in aanraking met verschillende (sub)groepen van jongeren die zich soms extra willen profileren op grond van hun afkomst, muziekkeuze en vrijetijdsbesteding. We willen hier wel benadrukken dat de keuze voor bepaalde professionals ook invloed heeft op de groepen die worden vertegenwoordigd. Ze zijn dan ook niet representatief voor alle jongeren in Gooi en Vechtstreek.

De groepen zijn heel divers en overlappen elkaar soms. De professionals hebben in hun werkveld contacten met (getroubleerde) scholieren, blowers, straatdealers, drugsgebruikers, kakkers, rappers, jonge delinquenten, skaters of meer in algemene zin: uitgaanders en

⁸ Rob werkt bij Drugsadvies.nl, een onafhankelijke organisatie die al 15 jaar laagdrempelige preventie- en voorlichtingsactiviteiten organiseert over (soft)drugs voor o.a. scholen (basis en voortgezet) en lagere overheden.

rondhangers. De professionals gebruiken deze aanduidingen (zonder meteen te willen stigmatiseren) om een groep beter te kunnen typeren. Overigens zijn de scheidslijnen fluïde. Groepen kunnen veranderen van karakter, groter worden in ledental, maar ook weer krimpen of zelfs uiteenvallen. In Gooi en Vechtstreek is men van oudsher nogal spits over je komaf en in welke gemeente je geboren en getogen bent. In de gesprekken met jongeren op straat voelen we die distinctie wanneer iemand uit een betere buurt komt of juist afgeeft op een rijke gemeente. In de leefwereld van jongeren bepaalt je afkomst deels voor welke vrienden je kiest of bij welke groep je aansluiting zoekt.

Merel (jongerencoach) heeft gemeleerde groepjes in haar werklab en ziet het als een bewijs dat je niet altijd in karikaturen hoeft te denken. "Alles loopt hier door elkaar: jongens, meiden en van verschillende etnische komaf." Ze is ervan doordrongen dat de inrichting en organisatie van het sociaal-culturele werkveld ook bepalend is onder welk gesternte doelgroepen worden geworven. In haar werklab komen ca. 100 jongeren (14-25 jaar) en iets meer jongens (60%) dan meisjes (40%). Het is 'cross-cultureel' want ze komen uit zowel arme als rijke wijken. Ze kent groepjes die niet verder dan hun eigen woonwijk komen en groepjes die elkaar op verschillende hang- en sportplekken treffen. Volgens Arne (jeugdexpert politie) zijn sommige groepen ook buiten de regio actief en hebben ze contacten met jongeren uit Utrecht en Almere. Vanwege het dynamische en veranderende karakter van (straat)groepen, heeft de politie in Gooi en Vechtstreek de oorspronkelijke indeling van hinderlijke, overlastgevendende en criminele groepen losgelaten.

Hamid (ambulante jongerenwerker), begeleidt 30 jongeren (13-23 jaar) die in hun vrije tijd veel op straat zijn. Het grootste deel volgt een praktische opleiding (vmbo of mbo). Een subgroep volgt speciaal onderwijs. Hij ziet groepjes die aansluiting hebben bij de skate- en hiphopcultuur. Naast de groepen die elkaar door de week op straat treffen, komt Cecil tijdens haar surveillance (voorafgaand aan de uitgaansavond) verschillende vriendengroepjes tegen die her en der verspreid in Hilversum op straat hangen. Na haar rondgang volgt een briefing met het horecainterventieteam op het politiebureau. Daarna werkt ze de hele nacht in het horecagebied temidden van het uitbundige uitgaansvolk tot de laatste kroegen dichtgaan. Karel (coffeeshophost) krijgt vooral een multicultureel publiek (ongeveer de helft is van Nederlandse komaf, de rest o.a. Roemeens, Pools of Marokkaans) over de vloer en heeft voor iedereen een luisterend oor. Zijn klanten (20-40 jaar) komen voor ontspanning, maar naast de gebruikelijke gesprekken over koetjes en kalfjes willen ze ook wel eens hun sores vertellen. Hij is er bijna elke dag en kent zijn cliënteel evenals de nieuwe gezichten in de coffeeshop. Rob (voorlichter) kent groepjes blowers, maar geeft ook alcohol- en drugsvoorlichting op scholen. Zijn contacten zijn een goede graadmeter welke kennis de huidige generatie heeft, welke issues ze bezighoudt en hoe ze denken over middelengebruik. Deze ervaringen kan hij weer gebruiken voor het aanscherpen van zijn harm-reduction boodschap. Ook Ninettes werk ligt in het schooldomein. Terwijl veel gekleurde jongeren (circa driekwart van alle leerlingen)

elke schooldag uit omliggende gemeenten (o.a. Amersfoort, Lelystad en Almere) richting Gooi en Vechtstreek trekken, is er tegelijkertijd een uitstroom van overwegend witte jongeren naar scholen buiten de regio.

Leefgebieden, domeinen en risicofactoren

De bovengenoemde groepen zijn verschillend van aard, leeftijd en grootte en begeven zich op verschillende domeinen in de (semi-)openbare sfeer (uitgaanders, straatgroepen, rappers, skaters, etc.), privésfeer (kakkers, thuisfeestjes) of institutionele sfeer (scholieren, jongerenwerk, talentenlab). Hun problematiek verschilt al naar gelang de leefstijl, de groep waar ze deel van uitmaken én het probleemveld waar de professional zicht op heeft. Maar er luidt ook kritiek op de bejegening van jongeren door volwassenen. Volgens Merel zijn het vooral de chronische klagers uit de betere buurten die hun woongenot verstoord zien.

“Alles wordt tegenwoordig overlast genoemd als het om jongeren gaat. Ze chillen te lang, hangen overall rond, lachen te hard en scheuren op scooters. Iedereen kent elkaar. Ik vind het erg overdreven en onterecht dat alles op jongeren wordt afgewenteld. Er zijn ook blinde vlekken bij toezichhouders. Kakkers ontspringen altijd de dans terwijl het ook geen lieverdjes zijn.”

Om het alcohol- en drugsgebruik bij jongeren van een context te voorzien, zijn de professionals (voor zover mogelijk) ook bevraagd over de risicofactoren in de *directe omgeving* (o.a. gezin en ouders, leeftijdsgenoten, culturele achtergronden en psychosociale problemen) en in de *sociale omgeving* (o.a. sociaaleconomische status, armoede en buurtkenmerken).

Wat de **directe omgeving** betreft zijn er groepjes jongeren wiens (1) *ouders* gescheiden zijn en/of waar thuis veel spanningen heersen (o.a. schuldsanering). Ninette (maatschappelijk schoolwerker) weet dat een groep scholieren (in haar caseload) opgroeit in armoede en ouders met schulden hebben of met psychiatrische problematiek kampen. Een gebrek aan veiligheid en geborgenheid drijft sommige jongeren eerder naar de straat. Het komt ook voor dat sommige jongeren geconfronteerd worden en/of optrekken met (2) *deviante leeftijdsgenoten*, waardoor de kans op ontsporing toeneemt. Merel (talentcoach) kent verschillende jonge mannen die hun leven nog niet op de rit hebben maar wel vader worden. Sommige jongeren kampen met een (3) *psychische stoornis en/of gedragsprobleem* of zijn makkelijk beïnvloedbaar voor het plegen van misdrijven. Er is sprake van *thrill seeking, sensation seeking* of zucht naar 'binge-plezier'. Bij de scholieren die bij Ninette (maatschappelijk schoolwerker) aankloppen is er sprake van een kleine 'ontspoorde' groep die met psychische problemen (gedragsstoornissen, mutilatie etc.) kampt. Sommige jongeren (rappers, blowers, skaters) hebben een meer rebelse houding. Ten slotte spelen (4) *culturele en religieuze achtergronden en gender* een rol. Bij groepjes van niet-westerse afkomst bijvoorbeeld, waar middelengebruik met taboes is omkleed en haaks staat op de moslimwaarden van ouders.

Bij risicofactoren in de **sociale omgeving** wordt meer gekeken naar het milieu en de buurt waar jongeren opgroeien. Een deel van de jongeren groeit op in een (kansarme) volksbuurt

of probleemwijk en/of komt uit een gezin met een meervoudige problematiek. Maar er zijn ook jongeren die uit welvarende gezinnen en rijke buurten komen. Over het algemeen zijn dit parallelle werelden. Je afkomst en uit welke wijk je komt is hier wel een ding, weten professionals uit ervaring. Jongeren uit betere buurten mixen zelden met leeftijdsgenoten uit aandachtswijken. Bovendien vertrekken meer jongeren uit de hoger opgeleide milieus op een gegeven moment uit de regio omdat ze elders gaan studeren. Merel (talentcoach) ziet dat het bezitten van geld een belangrijke factor is in welke keuzes je maakt en kunt maken. "Jongeren met geld consumeren meer, kopen duurdere drankjes, hebben vaak feestjes bij anderen en zijn mobieler. Ze gaan vaker stappen in Utrecht of Amsterdam." Het fascineert haar des te meer wanneer ze een 'boefje' en een kakker samen op een scooter ziet zitten. Na een beetje doorvragen blijkt het boefje drugs te gaan regelen voor de kakker.

Deal en handel

Een paar professionals vertellen over de verwevenheid binnen groepen tussen dealers, gebruikers en jongeren die niet gebruiken. De professionals vertellen vanuit een verschillende optiek wat zij in hun werkveld zien. Het verhaal van Ninette (maatschappelijk schoolwerker) laat zien hoe dun de lijn kan zijn tussen de straat- en schoolcultuur. De school kampt soms met jonge dealers die de school als hangplek of dekmantel willen gebruiken bij het runnen van hun business. Ze proberen zo anoniem mogelijk buiten de radar van de conciërges te opereren. Er is in enige mate sprake van een kruisbestuiving tussen school- en straatculturen. Ninette weet dat het soms een flinterdunne grens is. Sommige jongeren op school hebben ervaring met de reclassering. Vanuit haar werkkamer kijkt ze uit op een tankstation en ziet hoe er vanuit auto's gedeald wordt. Hoewel ze er niet altijd goed een vinger op kan leggen, zijn er periodes dat het onrustig is op school. De receptioniste wordt uitgescholden, jongeren reageren anders, er lopen figuren rond die je niet goed kunt plaatsen. Ze maakt zich vooral zorgen over leerlingen die naïef of kwetsbaar zijn en vallen voor de charmes van een ronselaar. Ze geeft enkele voorbeelden van recente casussen die haar aandacht hebben gehad en waarbij 'indringers' gebruikmaken van slinkse trucs. Ze vertelt over een jongen die benaderd werd voor een klusje van 100 euro, waarbij hij een tas (met wapens zoals achteraf bleek) van 010 (Rotterdam) naar een loods in 020 (Amsterdam) moest brengen. Toen de leerling zich ongemakkelijk begon te voelen, probeerde de opdrachtgever hem onder druk te zetten. Ninette heeft meteen de politie ingeschakeld toen ze dit verhaal te horen kreeg. Een andere casus betrof het ronselen van een paar meisjes door een man uit de regio, die een klus voor ze had in Roermond (Venlo bleek later) om op een toko te passen (waarschijnlijk een productieplaats voor drugs). Een derde casus ging over een LVB-er wiens bankpasje door een medeleerling in ruil voor een vergoeding werd afgetrosgeld. Toen de leerling doorkreeg dat hij werd opgelicht, raakte hij hevig geëmotioneerd.

Aan de andere kant van het spectrum staat Arne (jeugdexpert politie) die vindt dat opsporing meer prioriteit moet krijgen in het Gooi. Het OM zou in sommige casussen diepgaander onderzoek moeten doen naar de drugsmisdaad die deels ook weer verweven is met vermogensdelicten. "De convenanten werken niet optimaal", zegt hij. "De politie zou bij geprioriteerde groepen of personen eerder in moeten grijpen." Hij realiseert zich dat vraag ook aanbod schept. Daarover maakt hij zich geen illusie. De handel in Gooi en Vechtstreek is in bepaalde mate georganiseerd. Er wordt gedeald in cocaïne, LSD, softdrugs, ecstasy en lachgas. De verhalen dat sommige dealers weten door te dringen tot potentiële kopers op scholen, zijn bij hem bekend. Net zoals er ook dealers worden aangehouden in het uitgaanscentrum de Groest. Het komt wel voor dat sommige zaken vanwege cameratoezicht of externe tips worden nagetrokken. Bijvoorbeeld na een tip over een verdachte scooterdealer zonder rijbewijs die handel zou drijven in lachgastanks. Ook zijn er recentelijk een paar verkeersincidenten geweest waar vermoedelijk lachgas in het spel was.

3 Middelengebruik

Ouders en jongeren willen nog wel eens van mening verschillen over alcohol- en drugsgebruik. Maar de verschillen lijken door de onstuimige groei van de uitgaans- en festivalcultuur in de afgelopen decennia eerder kleiner dan groter geworden. Veel jongeren van toen zijn de ouders van nu. Hún kinderen gaan soms naar festivals waar zij ook al heengingen (oa. Pinkpop, Lowlands, Mysteryland, Dance Valley). De laatste grote stroming eind jaren tachtig van de vorige eeuw was elektronische muziek die vanaf de jaren negentig exponentieel begon te groeien. De festivals toen stonden nog in de kinderschoenen. Inmiddels is het een gestroomlijnde professionele industrie met honderden evenementen en miljoenen bezoekers per jaar. Het is aannemelijk dat een deel van de huidige jonge gebruikers ouders heeft die behalve met alcohol en cannabis ook ervaring met ecstasy hebben (ruim dertig jaar op de Nederlandse markt) en mogelijk ook met paddestoelen en cocaïne.

Het grote verschil met toen is dat door de verbreding van leeftijdsgroepen in het uitgaansleven meer jongeren in hun vrije tijd in aanraking komen met drugs. Drugs zijn meer onderdeel geworden van de huidige jongerencultuur. In eerdere metingen (2017 en 2018) is al opgemerkt door professionals dat de manier waarop (een deel van de) jongeren over hun middelengebruik praten vaak vrij van vooroordelen is. In plaats daarvan is er een grote behoefte om via sociale media kennis en (zowel foute als goede) ervaringen over drugs te delen. Bij een deel is club- of festivalbezoek, of met vrienden hangen inherent aan drugsgebruik.

De professionals hebben in hun werkveld (straat, woonbuurt, jongeren centrum, school, café en coffeeshop) voornamelijk zicht op (minderjarige) jongeren die vooral ervaring hebben met alcohol en cannabis. Over het gebruik van andere middelen hebben ze (behalve in het uitgaansgebied de Groest) minder goed zicht omdat dit vaak elders gebeurt, op evenementen en in clubs in de Randstad. Daar komt bij dat veel jongeren die gaan studeren de regio verlaten. In Antenne Amsterdam zien we dat het middelengebruik vooral bij 20-plussers een hoge vlucht neemt. Informatie over het middelengebruik bij Gooise jongeren is afkomstig van professionals die vaak verhalen uit de tweede hand horen over drugsgebruik.

Het middelengebruik hangt onder andere af van het type groep en de culturele inbedding. Nederlandse jongeren hebben doorgaans meer ervaring met alcohol en drugs dan Nederlands-Marokkaanse, -Surinaamse en -Antilliaanse jongeren. Jongeren die veel uitgaan (ook buiten het Gooi) komen eerder in aanraking met middelen en/of met andere groepen die gebruiken. De ambulante jongerenwerker ziet een duidelijke scheidslijn tussen blowers (zijn groep) en jongeren die ook ecstasy en cocaïne gebruiken. Ook de coffeeshophost heeft voornamelijk zicht op cannabis, maar noemt ook het anabolengebruik bij sportschooljongens. Een 'vergeten en onderschatte groep', vindt hij. Als voormalig trainer en instructeur bemerkte hij bij sommigen snelle veranderingen in de spiergroei. "In een paar maanden tijd veranderen ze van een sprietje in een spierbonk." "Voor uitgaan moet je ook geld hebben", zegt Merel (talentencoach). Naast de bekende thuisfeestjes (home alone) in de meer bemiddelde buurten, zijn er ook groepjes 'rich kids' die zich tot 'de elite' rekenen en het breed laten hangen op stapavondjes in Amsterdam en op zomerfestivals waar ook met drugs (o.a. ecstasy, cocaïne) wordt geëxperimenteerd.

3.1 Alcohol

In de vorige metingen (2017 en 2018) vertelden professionals dat het draagvlak voor preventieactiviteiten (o.a. NIX-campagne) in Gooi en Vechtstreek gering blijft, zolang ouders het niet breed willen ondersteunen.⁹ De risico's van (fors) alcoholgebruik worden vaak met de mantel der liefde bedekt. Zolang ouders niet zelf het goede voorbeeld geven, blijft het hangen in goede voornemens. Minderjarigen die alcohol drinken kunnen dit ongestoord blijven doen, denken professionals. De groepsdruk blijft groot. Het drinken van (sterke) alcohol is diep geworteld in de jongerencultuur. Jongeren met kleine flesjes alcohol op zak, zijn volgens een

⁹ De GGD is in 2019 een nieuwe campagne gestart 'Hier fix je NIX' die het tij moet keren dat jongeren al voor hun 18^e met alcohol beginnen. Het initiatief wordt door sportclubs, horeca, winkels en scholen in de regio ondersteund met als doel dat de beschikbaarheid omlaag gaat en jongeren onder de achttien nergens meer alcohol kunnen krijgen. Met de campagne wordt volgens de GGD de hele omgeving erbij betrokken, inclusief speciale pakketten voor ouders.

beveiliger geen uitzondering. Ook in de nieuwe meting worden de professionals bevestigd over het alcoholgebruik in hun werkveld.

Jongeren van Nederlandse komaf hebben meer ervaring met alcohol dan jongeren met een niet-westerse achtergrond. Het alcoholgebruik onder minderjarigen en jongvolwassenen is hoog en lijkt daarmee in lijn te liggen met het bovengemiddelde alcoholgebruik onder volwassenen en ouderen.¹⁰ Arne (jeugdexpert politie) ziet dat alcohol vaak een katalysator is van problemen op straat. Hij probeert het te nuanceren want de praktijk is niet eenduidig. Hij spreekt ouders die vinden dat hun kinderen te veel drinken en daar zorgen over hebben. Maar hij hoort ook jongeren vertellen over ouders die zelf dagelijks veel drinken. In de vorige metingen werd aan de hand van verhalen en impressies een beeld geschetst van ouders (vooral in rijkere milieus) met een royaal drinkpatroon die het drinkgelag van hun kroost (ook na drinkexcessen) proberen te bagatelliseren. Het gebruik van alcohol is een onderdeel van de (welgestelde) Gooise cultuur, zeggen professionals.

Indrinken komt volgens professionals vaak voor in Gooi en Vechtstreek. Sommigen denken dat het zelfs populairder is geworden sinds de leeftijdsverhoging naar 18 jaar. Merel (talentcoach) is pessimistisch over het alcoholvraagstuk en wil hooguit een paar uitspraken doen over de lokale drinkcultuur. De wodkaboys zijn nog steeds actief. De frisfeesten zijn schijnheilig omdat jongeren al voor het feest indrinken. Niet alle cafés hanteren een strenge leeftijdsgrens. En het alcoholconvenant tussen de ouders en scholen is een wassen neus.

Maar hoe dan ook, alcoholgebruik en -overlast komt vooral op vrijdag- en zaterdagochtend tot een climax. In het weekend ziet een horecabeveiliger op haar ronde geregeld groepjes jongeren (subgroepen 14-15 en 16-22 jarigen) met bier en flessen sterkedrank. De meesten beginnen thuis met drinken en nemen als ze uitgaan soms extra alcohol mee voor onderweg. Minderjarigen blijven in de buurt van het horecagebied hangen of zoeken stille plekjes in parkjes en plantsoenen in de buurt. "Maar niet iedereen drinkt alcohol", zegt Cecil (horecabeveiliger), die tussen de alcoholdrinkers en cannabisgebruikers ook jongeren met frisdrank en energydrinks op straat ziet. Zowel Arne (jeugdexpert politie) als Cecil weten dat het in de straatpraktijk moeilijk is om hanggroepen met drank op heterdaad te betrappen. Als het lukt worden de flessen drank in beslag genomen, ook bij jongvolwassenen die denken dat zij wel op straat mogen drinken. Bij elke fietsronde van haar team komt het wel eens voor. "Het hoort bij het spel", zegt Cecil. "Ze sputteren niet tegen als ze hun drank weg moeten gooien. We maken vaak praatjes met ze. Het contact blijft goed."

Wie als professional 's avonds en 's nachts in het weekend werkt, ziet het alcoholgebruik in volle glorie. "Je mag gerust zeggen dat er sprake is van een rijke alcoholcultuur", zegt Cecil met enige reserve. Het valt haar op dat jongeren het normaal vinden als vrienden

¹⁰ In 2016 was het percentage overmatige drinkers het hoogst in de regio's Amsterdam (9,5%), Gooi en Vechtstreek en Drenthe (beide 8,6%). Uit: [Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen 2016 \(GGD'en, CBS en RIVM\)](#).

aangeschoten en dronken zijn en ze aan hun lot overlaten. Daarnaast zijn er ook jongeren met te veel drank op die kapsones krijgen. Als ze echt lastig worden, pakt de politie het op. Het meest hectische tijdstip is rond sluitingstijd als iedereen naar buiten komt. Dan zijn er wel eens opstootjes. De professionals die 's nachts werken vinden dat de meeste cafés hun verantwoordelijkheid nemen en voldoende toezien op dronken bezoekers en minderjarigen die naar binnen willen. Bij iemand met een vals identiteitsbewijs wordt de politie ingeschakeld. Volgens Arne worden elke week wel een paar jongeren met een valse ID ontmaskerd. Rond de examentijd komt dit nog vaker voor. Naast overlastmeldingen van alcoholgebruik op hangplekken grijpt de politie ook in op luidruchtige thuisfeesten die door ouders worden gefaciliteerd. "De zomermaanden zijn luidruchtiger dan 's winters." Arne schets een beeld van de verschillende groepen. "Er zijn jongeren die niet drinken, jongeren die dingen uitproberen en jongeren die de regels zelf denken te kunnen bepalen. In het laatste geval zie ik een link tussen sterke drank, status en inkomen."

3.2 Cannabis

In voorgaande metingen (2017 en 2018) vertelden professionals over de normalisering van cannabisgebruik bij een deel van de Gooise jeugd. Een coffeeshophouder vertelt over de tijd dat een joint nog een aparte status had in de jongerencultuur. De regio telt nu zo'n zeven coffeeshops die volgens de politie voor weinig overlast zorgen. Er is wel enige zorg over de beschikbaarheid van cannabis voor minderjarigen die daar via (oudere) vrienden en/of bezorgdealers makkelijk toegang tot hebben. Blowers komen vaak in kleine groepjes (2-8 personen) en het liefst op stille plekjes ergens in de buurt bijeen. Soms tot ergernis van buurtbewoners die daar melding van maken bij de politie.

Blowen ter verlichting

Cannabis heeft een zekere status bij jongeren binnen de Gooise blowcultuur. Een jongerenwerker ziet bij jongeren van niet-westerse afkomst meer cannabis- dan alcoholgebruik. De rituelen bij cannabis (gebruikswijze, techniek, groepsgedrag) zijn anders dan bij alcohol. Het draait vooral om variëteit, smaak en de cultuur (bijvoorbeeld hiphop en rap) waar je deel van uitmaakt. Karel (coffeeshophost) wordt soms getipt door klanten als een bezoeker inkopen wil doen voor minderjarigen. Karel neemt ruim de tijd om te vertellen over de Gooise blowcultuur.

"Je kunt de bezoekers van veel coffeeshops verdelen in 'halers en blijvers'. Halers kopen en vertrekken weer, terwijl de blijvers na aankoop een joint willen gaan roken. Sommigen zijn sociaal en knopen gesprekken aan met de buurman. Anderen kijken dromerig voor zich uit en lijken zich juist af te willen sluiten. Vergeleken met cafégängers is de doorsnee coffeeshopbezoeker rustiger van aard en meer in zichzelf gekeerd. Alcohol ontremt, maakt de tong los en mensen worden luidruchtiger. Cannabis leidt eerder tot introspectie. Want wat is goed en wat is slecht? Veel

blowers drinken geen alcohol. De vooroordelen van buurtbewoners tegenover coffeeshops zijn soms hardnekkig. Er wordt al snel gewezen naar de blowende klandizie, wat ik onterecht vindt. Sommige bewoners klagen over stankoverlast wanneer ze wietdampen ruiken van een passerende blower. Maar het blijft subjectief. We zorgen ervoor dat er geen rommel op straat slingert en dat bezoekers geen kabaal maken bij aankomst en vertrek. Herriemakers worden gemaand te dimmen.”

Tijdens ons bezoek aan een coffeeshop spreken we met twintigers over hun motieven. Een jongen rookt een joint in zijn werkpaauze omdat hij geestdodend werk doet. Een ander dempt er zijn stress mee. Een muzikant krijgt inspiratie als hij in zijn studio hiphop muziek produceert. En de Marokkaanse clientèle vindt cannabis vanwege hun geloof beter dan alcohol. Karel heeft veel gesprekken met (jonge) blowers. Het stoort hem dat politici vaak kritiek hebben op blowers. Ze vergeten dat blowers naast plezier ook andere redenen hebben om te blowen. Om te kunnen ontspannen, voor het slapen gaan of als panacee tegen de pijn. Een klant met de ziekte van Lyme gebruikt cannabis als therapie en twee jonge ex-militairen met PTTS zeggen baat te hebben bij het onderdrukken van paniekaanvallen.

Onvoldoende controle

Rob (drugsvoorlichter) zegt dat hij voor de klas een extra zintuig heeft voor jonge blowers. “Ze letten heel erg op of doen juist quasi ongeïnteresseerd. Als iemand iets vraagt over een vriend die veel blowt en wil stoppen, dan gaat het vaak over hemzelf.” Discussies over cannabisgebruik op school kunnen soms beladen zijn, omdat er van alles wordt beweerd over blowers op school. Dit laat onverlet dat blowers vaak met andere blowers optrekken. Het belangrijkste vindt hij dat blowers eerlijk naar zichzelf zijn en andere activiteiten er niet onder lijden. Daarom is het belangrijk dat jongeren hierover blijven praten, ondanks hun problematiek.

“Een deel van de jongeren gaat experimenteren. Maar voor sommigen is het ook een uitlaatklep vanwege spanningen thuis. Ouders die elke dag ruzie maken, afwezig zijn of zelf stevig gebruiken met als gevolg dat jongeren vaker gaan hangen met vrienden die soms ook blowen. Vanuit een negatieve motivatie kom je eerder op een glijdend pad. De cijfers worden minder, ze gaan meer gamen en raken omgemotiveerd op school”

Merel (talentcoach) heeft een paar problematische blowers (twintigers) in haar groep, die onder het motto ‘wake and bake’ (de ochtend beginnen met een joint) gemiddeld 6-8 joints per dag smoken. “Hun leven staat op pauze. Ze scoren slecht op school en vergeten hun afspraken. Ze zijn letterlijk vastgelopen.” Hoe klein je wereld wordt, bewijst het verhaal van een jongen in haar groep die voor tien euro per dag blowde. Toen hij stopte was hij verbaasd dat hij zoveel geld per maand overhield. Ninette (maatschappelijk schoolwerk) weet door de verhalen van haar getroubleerde scholierengroep dat een groot deel blowt. Terwijl Rob (voorlichter) tijdens zijn voorlichtingssessies op scholen waarschuwt voor de negatieve

gevolgen van cannabisgebruik, zeggen de scholieren bij Ninette dat ze onvoldoende controle hebben op hun blowgedrag. Sommigen beginnen al te blowen voor schooltijd, wat de concentratie niet bepaald bevordert. Er zijn ook leerlingen die blowen om makkelijker in slaap te vallen. Soms verwijst ze door naar de huisarts of GGZ.

Ook Hamid (ambulante jongerenwerker) waarschuwt voor zelfisolatie. Door het ontberen van een gezonde sociale interactie neemt de kans op vereenzaming toe of drijf je af naar (oudere) blowers die niet meer deelnemen in de maatschappij. Hij haast zich er wel bij te zeggen dat dit ook voor stevige drinkers geldt. Verder vindt hij het net als Merel zorgwekkend hoe makkelijk Gooise minderjarigen aan cannabis kunnen komen. "Het is een publiek geheim dat er in de buurt van station Hilversum gedeald wordt", zegt Merel. De ambulante jongerenwerker weet dat er circa 10 dealers actief zijn die ook cannabis aan minderjarigen verkopen. "De scooterkoerier haalt er zelfs een weegschaal bij om de grammen ter plekke af te wegen."

3.3 Overige middelen en markten

Stimulerende middelen (**cocaïne, ecstasy en amfetamine**) worden volgens professionals ook buiten het Gooi in het uitgaansleven gebruikt. Jongeren gaan in groepjes naar Amsterdamse clubs, raves en festivals en gebruiken ecstasy, soms gecombineerd met lachgas, amfetamine en ketamine. Deze middelen worden ook wel eens op thuisfeestjes gebruikt. Ecstasy is net als in de Amsterdamse monitor het meest populaire middel na cannabis, maar het gebruik lijkt zich (behalve op thuisfeestjes) voornamelijk elders af te spelen. Vergeleken met ecstasy zijn de gebruikers van cocaïne iets ouder (mid-twintigers en dertigers). De cocaïnemarkt in Gooi en Vechtstreek wordt bestierd door bezorgers die solo of in dienst van een bezorglijn werken. De handel wordt met auto's en brommers op privéadressen afgeleverd of op straat verkocht. Soms wordt een bezoeker in het uitgaanscentrum van Hilversum bij de deur met cocaïne gepakt. Cecil ziet soms duidelijk of iemand heeft gebruikt. Daar zitten ook de onverbeterlijke types bij die bekend zijn bij haar team. Soms dragen portiers gebruikers en/of bezitters van cocaïne aan de politie over. Het gedrag van cocaïnegebruikers is herkenbaar, zegt Cecil. "Ze krijgen veel kapsones en denken alles beter te weten. Hun gedrag is hinderlijk en soms agressief. Sommigen hebben zelfs nog wit rond de neus."

GHB, maar vooral **ketamine** is populair bij groepjes jongeren die uitgaan. Beide middelen worden ook gebruikt op thuisfeesten. Merel hoort meiden er weleens over praten, evenals over de angst dat GHB in je drankje wordt gedaan. Er zijn in het Gooi een paar casussen van outgaan geweest die vermoedelijk te herleiden zijn tot GHB-gebruik. Als gevolg daarvan zijn een paar jongeren in haar groep een kleine campagne gestart. We spreken verschillende jongeren in het Gooi die ketamine in groepjes gebruiken. Een van de trefpunten is het 'skate veldje'. Over **lachgas** verschillen de professionals van mening. De een ziet minder patronen

op straat of jongeren die rondzeulen met lachgascilinders. De ander merkt op dat daarvoor grotere tanks in plaats zijn gekomen en het gebruik naar privésettings is verplaatst.

4 Conclusie

Professionals in Gooi en Vechtstreek hebben in hun werkveld contact met scholieren, blowers, straatdealers, drugsgebruikers, kakkers, rappers, jonge delinquenten, skaters, of meer algemeen: uitgaanders en rondhangers. De groepen zijn verschillend van aard, leeftijd en grootte en begeven zich op verschillende domeinen in de (semi-)openbare sfeer, privé sfeer of institutionele sfeer. Hun problematiek verschilt al naar gelang leefstijl en groep waarvan ze deel uitmaken. Elke professional vertelt over de leefwereld van jongeren. De politie vertelt over (delinquente) straatgroepen die ondermeer betrokken zijn bij vermogenscriminaliteit (drugshandel etc.) in en buiten de regio. In het uitgaansleven heeft een security team meer zicht op uitgaansgedrag en op jonge (deels minderjarige) hanggroepen die in het weekend in de buurt van de Groest bijeenkomen. Een maatschappelijk schoolwerker weet vooral te vertellen over getroubleerde leerlingen met problemen in de directe en sociale omgeving. Een jongerenwerker vertelt over zijn contacten met jonge dealers die cannabis aan minderjarigen verkopen. De andere professionals vertellen meer algemeen over de verschillende jongerengroepen en hun onderlinge culturele en sociale distincties. Jongeren in het Gooi tonen zich gevoelig voor waar je woont in de regio.

De professionals hebben vooral zicht op het gebruik van alcohol en cannabis en minder op andere drugs, waarvan het gebruik op thuisfeestjes maar vooral elders op festivals en uitgaanslocaties in Amsterdam en Utrecht plaatsvindt. Het middelengebruik hangt sterk af van het type groep en de culturele inbedding. Nederlandse jongeren hebben doorgaans meer ervaring met alcohol- en drugsgebruik dan de jongeren met een migratieachtergrond. Het **alcohol**gebruik ligt volgens professionals boven het landelijk gemiddelde en is flink ingeburgerd in de Gooise cultuur. Volgens de politie is alcohol vaak een katalysator van problemen op straat.

In sommige groepen is **cannabis** populairder dan alcohol. De rituelen bij cannabis zijn anders dan bij alcohol. Naast een bepaalde smaakvoorkeur is de blowcultuur ook behept met het koesteren en uitdragen van subcultureel kapitaal (muziek, kleding, gadgets, artiesten). Er is zorg over minderjarigen die (in het illegale verkoopcircuit) makkelijk aan cannabis kunnen komen. En getroubleerde scholieren hebben vaak moeite om hun cannabisgebruik onder controle te houden.

Van de overige middelen vallen vooral **cocaïne** en **ecstasy** op, die in verschillende settings worden gebruikt. Jongeren die veel uitgaan (ook buiten het Gooi) komen eerder in aanraking

met drugs en/of met groepen die gebruiken. Een deel van de jongeren die studeren en de regio verlaten beginnen soms dan (pas) te experimenteren met drugs.

Onderstaand schema geeft een samenvattend overzicht van de professionals, de groepen waar zij zicht op hebben en de problematiek die zij signaleren.

Overzicht professionals en groepen

Professionals	Groepen	Kenmerken	Problematiek
Coffeeshophost	Blowers in de regio	Meerderheid 20-30 jaar	Recreatief en problematisch (ca. 5-10%) cannabisgebruik
Drugsvoorlichter	Schoolklassen en lokale scene	Oudere scholieren en jongvolwassenen	Herkennen en bespreekbaar maken van problematisch alcohol- en drugsgebruik
Jongerenwerker	Straat- en hanggroep	13-22 jaar, man, niet-westers	Thuisproblematiek, minderjarige blowers straatdealers
Jongerencoach	Subculturen: kakers, rappers, skaters	13-25 jaar, man en vrouw, multicultureel	Alcohol en drugs (westerse jongeren), cannabis en lachgas (multicultureel)
Politie operationeel expert jeugd	Twee groepen in Hilversum (Centrum & Zuid)	16-26 jaar	Overlast, lichte delicten, drugshandel
Beveiligder horeca	Uitgaansgebied en hanggroepen	Uitgaansjeugd en hangjeugd	Overlast, openlijk drinken en blowen, intimidatie andere bezoekers
Maatschappelijk schoolwerker	Middelbare school, 100 leerlingen p.j.	Meerderheid niet-westers	Thuis- en psychosociale problematiek, blowen, LVB en beïnvloeding

SURVEY JEUGDZORG

1	Het onderzoek	25
1.1	Dataverzameling	25
1.2	De onderzochte jongeren.....	28
2	Middelengebruik	29
2.1	Tabak.....	29
2.2	Alcohol.....	29
2.3	Cannabis	36
2.4	Lachgas	40
2.5	Stimulantia (XTC, amfetamine, cocaïne)	42
2.6	Gebruikerstypen.....	42
2.7	Overige middelen	44
2.8	Medicijnen.....	44
2.9	Gamen en gokken.....	45
2.10	Vragen over middelengebruik, gamen of gokken.....	45
3	Vergelijking met andere cijfers	45
4	Samenvatting	47

Nadat in 2017 uitgaanders in feestcafés, clubs en poppodia in Hilversum en in 2018 cafébezoekers in de regio zijn onderzocht, is in 2019 een Antenne survey uitgevoerd onder jongeren in de jeugdzorg in Gooi en Vechtstreek. We beschrijven in dit hoofdstuk achtereenvolgens **(1)** hoe het onderzoek is uitgevoerd en welke jongeren aan het onderzoek deelnamen, **(2)** cijfers over het gebruik van tabak, alcohol, cannabis en andere middelen en **(3)** hoe deze cijfers zich verhouden tot cijfers uit andere onderzoeken. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een **(4)** samenvatting. Tabellen behorende bij dit hoofdstuk zijn te vinden in bijlage B.

1 Het onderzoek

Spirit levert specialistische jeugdhulp aan kinderen, jongeren en gezinnen in delen van Gelderland, Noord-Holland en Utrecht.

1.1 Dataverzameling

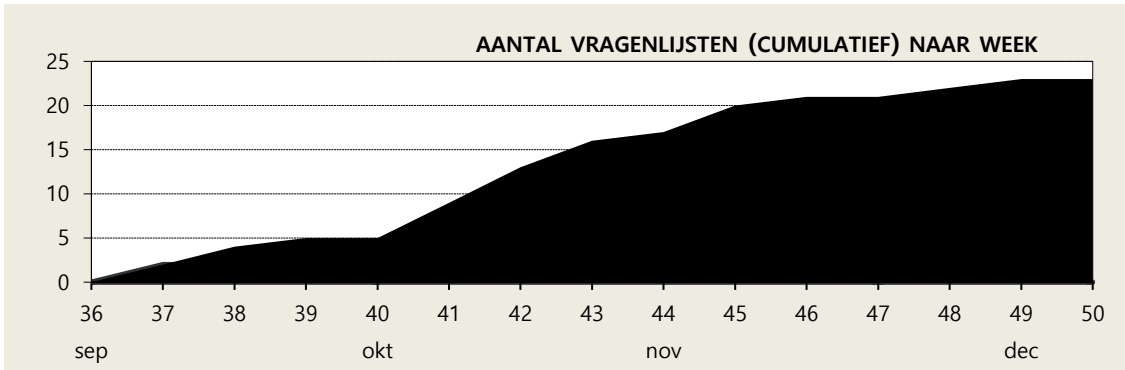
De doelgroep van de survey waren Youké cliënten van **16 jaar en ouder** uit de regio **Gooi en Vechtstreek**. Deze jongeren worden ambulante begeleid, wonen op een leefgroep of ontvangen pleegzorg. De hulpverlening is ondergebracht in twee teams van elk circa dertig begeleiders. Om de jongeren te kunnen bereiken zijn alle begeleiders bij Youké ingeschakeld. Zij hebben immers contact met de jongeren. In teamvergaderingen is het doel van het onderzoek toegelicht, de te volgen procedures uitgelegd en begeleiders verzocht om al hun 16+ cliënten te vragen aan de survey deel te nemen.

Begeleiders kregen een link naar een online vragenlijst en werden gevraagd die via een persoonlijk bericht per mail, sms, Whatsapp, Facebook of andere sociale media te delen met hun cliënten. Ook konden zij kaartjes krijgen met daarop de link in QR-code om tijdens face-to-face contact te kunnen overhandigen.

Verloop

Hoewel er over het algemeen welwillend werd gereageerd op het verzoek om medewerking, verliep de dataverzameling moeizaam. Teamvergaderingen werden medio september en medio oktober bezocht. Teams ontvingen wekelijkse updates over het aantal ingevulde vragenlijsten en werden herhaaldelijk verzocht jongeren aan het onderzoek te herinneren. Om de populatie wat op te rekken, konden alle 16+ jongeren binnen een gezin worden gevraagd om deelname, ook wanneer die niet officieel Youké-cliënt waren (bijvoorbeeld ook biologische kinderen in een pleeggezin). Begeleiders meldden dat jongeren lastig te motiveren waren deel te nemen aan het onderzoek en dat ze bij ambulante cliënten geen zicht hadden of de

jongeren de vragenlijst invulden. De dataverzameling – die oorspronkelijk gepland stond voor september-oktober 2019 – werd opgerekt tot half december 2019.

Eind 2019 en begin 2020 is de mogelijkheid nog onderzocht de survey ook uit te zetten bij andere jeugdzorgaanbieders in de regio, maar daar werd geen medewerking gevonden, voornamelijk omdat daar nauwelijks 16-plussers zouden worden begeleid.

Vragenlijsten

De vragenlijst bestond uit ca. 80 vragen, voornamelijk over het gebruik van tabak, alcohol, cannabis en andere drugs. Aan het begin van de vragenlijst werd het doel van het onderzoek uitgelegd en werd benadrukt dat deelname vrijwillig en anoniem was en dat geen persoonlijke informatie werd gedeeld met begeleiders, (pleeg)ouders of anderen. Jongeren gaven toestemming voor verwerking van de door hen ingevulde gegevens door de vragenlijst te starten.

Om deelname te bevorderen werden jongeren die de volledige vragenlijst invulden beloond met een digitale cadeaubon van vijf euro. Hiervoor konden zij aan het eind van de vragenlijst een mailadres opgeven dat eenmalig werd gebruikt voor verzending van de cadeaubon en daarna verwijderd.

Uiteindelijk zijn **23** ingevulde vragenlijsten verzameld.

Definities en begrippen

In Antenne hanteren we verschillende maten voor middelengebruik. De gebruikte definities en enkele statistische termen worden hieronder kort toegelicht.

Ooit-gebruik

Iemand heeft het middel *ooit* in zijn/haar leven gebruikt.

Recent gebruik

Iemand heeft het middel het *afgelopen jaar* (de laatste 365 dagen) gebruikt.

Huidig gebruik

Iemand heeft het middel de *afgelopen maand* (de laatste 30 dagen) gebruikt.

Gebruikshoeveelheid per dag

Deze hoeveelheid geldt alleen voor dagen waarop een middel gebruikt wordt. Wanneer we dus bijvoorbeeld het aantal sigaretten per dag rapporteren, dan tellen we dagen waarop niet wordt gerookt

(0 sigaretten) niet mee. Gebruikshoeveelheden op dagen in het weekend (of feestdagen) en doordeweekse dagen worden apart gerapporteerd.

Gebruiksfrequentie per week/maand/jaar

Frequentie van roken en drinken is gemeten in dagen per week. Gebruiksfrequentie van de meeste drugs in dagen per jaar. Voor cannabis en lachgas is gebruiksfrequentie gemeten in twee stappen. Eerst is gevraagd of een respondent jaarlijks, maandelijks, wekelijks of dagelijks gebruikt. Jaarlijkse gebruikers is vervolgens gevraagd naar het aantal gebruiksdagen per jaar, maandelijks gebruikers naar het aantal gebruiksdagen per maand en wekelijkse gebruikers naar het aantal gebruiksdagen per week. Om voor alle gebruikers de gebruiksfrequentie in aantal dagen per jaar te berekenen, is het aantal dagen per maand van maandelijks gebruikers vermenigvuldigd met 12, het aantal dagen per week van wekelijkse gebruikers vermenigvuldigd met 52 en is voor dagelijkse gebruikers uitgegaan van 365 gebruiksdagen per jaar.

Risikant drinken/blowen

Risikant drinken = dagelijks drinken (ongeacht hoeveelheid) of vaker dan twee dagen per week meer dan 3 glazen (tot 19 jaar) of meer dan 4 glazen (vanaf 19 jaar) alcohol drinken.¹¹ Risikant blowen = dagelijks blowen (ongeacht hoeveelheid) of vaker dan twee dagen per week meer dan 1 joint roken.¹¹ Deze definities wijken weliswaar af van andere (inter)nationaal gehanteerde maten (zoals bijv. overmatige of zware drinkers), maar worden in Antenne al sinds 1995 gebruikt en ten behoeve van trendanalyses aangehouden. Voor andere middelen bestaan geen maten voor risikant gebruik.

Gemiddelde en doorsnee

Meestal worden in Antenne, naast percentages, gemiddelden gerapporteerd. Omdat het aantal respondenten in deze survey beperkt is, zijn gemiddelden minder valide omdat deze sterk worden beïnvloed door uitschieters (bijvoorbeeld een extreem grote gebruikshoeveelheid). Daarom wordt in plaats van een gemiddelde waarde de doorsnee gerapporteerd. De doorsnee (oftewel de mediaan) is de 'middelste' waarde: de helft van de respondenten scoort hoger, de helft scoort lager.

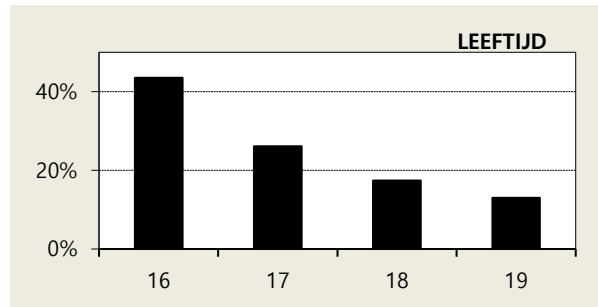
Significant verschil

Wanneer vergelijkingen worden gemaakt tussen subgroepen (bijvoorbeeld naar geslacht, leeftijd of etniciteit), spreken we alleen van verschillen als deze significant zijn. Dat wil zeggen dat de verschillen statistisch gezien met ten minste 95% zekerheid niet aan toeval zijn toe te schrijven ($p \leq .05$).

¹¹ Voor het aantal glazen/joints is gekeken naar de gebruikshoeveelheid op weekenddagen voor weekenddrinkers/-blowers, naar de gebruikshoeveelheid op doordeweekse dagen voor doordeweekse drinkers/blowers, en het gemiddelde van beide gebruikshoeveelheden voor degenen die zowel in het weekend als door de week drinken/blowen.

1.2 De onderzochte jongeren

De meeste van de 23 jongeren die deelnamen aan de survey zijn meiden (70%). Alle jongeren zijn tussen de 16 en 19 jaar. In totaal is 70% minderjarig en 30% meerderjarig. De doorsnee leeftijd is 17 jaar.

Meer dan driekwart heeft een Nederlandse achtergrond (78%). De rest is van Surinaamse/Antilliaanse afkomst (13%) of heeft een andere niet-westerse achtergrond (9%).¹² Ongeveer de helft van de jongeren woont bij hun (pleeg)ouders (48%), 30% woont in een vorm van opvang en 22% woont zelfstandig.

Representativiteit

Volgens registratiegegevens van Youké worden 100 cliënten van 16 jaar en ouder gefinancierd vanuit het Gooi. Dat zou de respons op 23% brengen, wat lager is dan de respons onder de eerdere Antenne surveys in Gooi en Vechtstreek (25-34%). Omdat verder geen populatiegegevens beschikbaar zijn (geslacht, leeftijd, etniciteit) kan niet worden gezegd of de jongeren in survey qua profiel representatief zijn voor de totale groep. Hoe dan ook is wegens het kleine aantal respondenten voorzichtigheid geboden bij de vertaling van de resultaten naar de totale groep jeugdzorgcliënten.

School en werk

Alle jongeren volgen een opleiding. De meeste zitten op het mbo (65%), gevolgd door havo/vwo (13%), vmbo (13%) en speciaal onderwijs (9%). Er wordt ook regelmatig gewerkt (87%). Meestal in de vorm van een bijbaantje na school of in het weekend (57%), maar ook wel als stage (17%) of parttime baan (12-35 uur per week, 13%).

Vrije tijd

Hun vrije tijd brengen de jongeren meestal door bij vrienden (74%). Andere populaire vrijetijdsbestedingen zijn uitgaan (48%), winkelen (44%), bioscoopbezoek (35%) of uit eten (26%). Een derde (35%) brengt zijn/haar vrije tijd (ook) buiten op straat door. Een kwart (26%) gaat nergens heen en blijft in zijn/haar vrije tijd thuis.

Eén op de drie jongeren sport (35%); zij doen dat in een sportschool (13%), bij een sportvereniging (13%) of buiten verenigingsverband (bijv. hardlopen, zwemmen, straatvoetbal, 9%).

¹² Dit is niet de door het CBS gebruikte officiële indeling naar migratie-achtergrond o.b.v. geboortelanden, maar een indeling o.b.v. zelf-rapportage ("Wat is je achtergrond/afkomst?"). Voor het onderscheid tussen westerse en niet-westerse afkomst wordt wel het CBS gevolgd: westers = Europa, Noord-Amerika, Australië, Indonesië en Japan; niet-westers = Antillen, Suriname, Marokko, Turkije, Afrika, Azië (excl. Indonesië en Japan) en Zuid-Amerika. Zie [Migratieachtergrond](#), Den Haag: CBS.

2 Middelengebruik

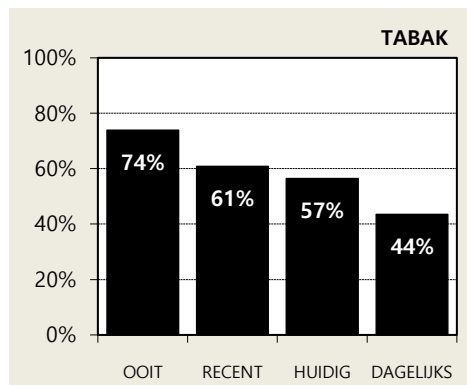
De vragenlijst besloeg items over roken, drinken, blowen en het gebruik tien verschillende drugs, medicijnen, gamen en gokken. We bespreken alleen de gebruikscijfers van de totale onderzoeksgroep; wegens beperkte aantallen kunnen geen vergelijkingen tussen subgroepen worden gemaakt.¹³

2.1 Tabak

Driekwart van de jongeren (74%) heeft ooit gerookt. Alle rokers zijn begonnen toen ze minderjarig waren (jonger dan de minimumleeftijd voor tabaksverkoop); de doorsnee startleeftijd is 14 jaar. Niet iedereen die ooit een sigaret opstak werd een roker: voor 13% bleef het bij 1 of 2 keer. Meer dan de helft van de jongeren is huidige roker (laatste maand, 57%).

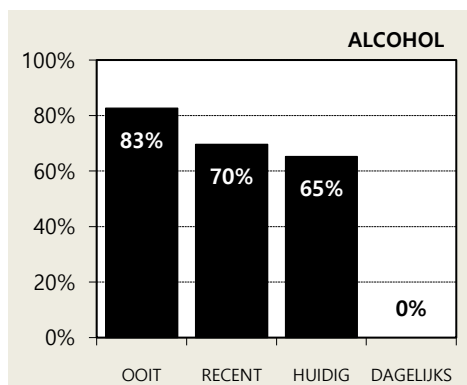
Veel rokers zijn dagelijkse rokers, maar niet allemaal. Van de huidige rokers doet 77% dat elke dag, wat neerkomt op 44% dagelijkse rokers onder de totale groep jongeren. Andere huidige rokers roken slecht 1 of 2 dagen per week (15%) of niet eens wekelijks (8%).

In het weekend en op feestdagen wordt vaker en meer gerookt dan doordeweeks. In het weekend roken alle huidige rokers en nemen dan in doorsnee 15 sigaretten op een dag. Op doordeweekse dagen rookt 92% van de rokers in doorsnee 7 sigaretten. Een flink deel van de rokers (39%) vindt zelf dat hij/zij te veel of te vaak rookt.

2.2 Alcohol

De meeste jongeren hebben ooit alcohol gedronken (83%). Zij waren bij hun eerste glas minderjarig (jonger dan de minimumleeftijd voor alcoholverkoop): in doorsnee 15 jaar. Een aantal jongeren (13%) dronk tot nu toe slechts 1 of 2 keer alcohol. Bijna twee derde (65%) is huidige drinker. Niemand drinkt dagelijks alcohol. Een deel van de huidige drinkers (27%) consumeert 1 of 2 dagen per

¹³ Normaal gesproken worden in Antenne vergelijkingen gemaakt naar o.a. geslacht, leeftijd en etniciteit. Onder de onderzochte jongeren zijn echter slechts zeven jongens, zeven meerderjarigen en vijf jongeren van niet-westerse afkomst. Vergelijkingen zijn daarom niet zinvol.

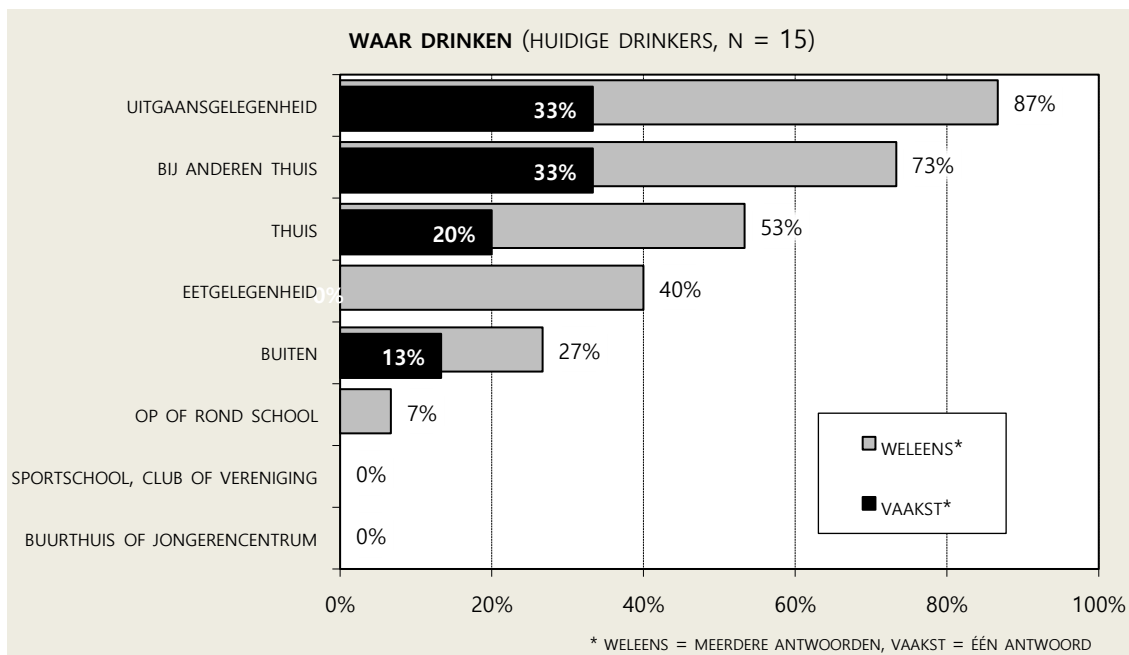
week alcohol, maar de meesten (73%) drinken niet wekelijks.

De meeste huidige drinkers drinken niet op doordeweekse dagen (80%) en als ze dat wel doen, dan drinken ze in doorsnee 2 glazen. In het weekend en op feestdagen is dat een ander verhaal. Dan drinkt 86% van de huidige drinkers wél en neemt dan in doorsnee 6 glazen. De helft van de huidige drinkers consumeert op dergelijke dagen zelfs 6-10 glazen alcohol.

Wat, waar, met wie

Bier en mixdrankjes (bijv. rum-cola, gin-tonic of kant-en-klare mixjes zoals Breezer) zijn het populairst bij de drinkende jongeren (beide 80%). Dit wordt gevolgd door sterke drank of likeur (puur, bijv. whiskey of Baileys, 67%), wijn of cider (60%) en shotjes (bijv. Flügel, 53%). Dranken als sherry, port en Martini worden minder gedronken (20%).

De meeste huidige drinkers consumeren weleens alcohol in een uitgaansgelegenheid (bijv. café, club, festival of concert, 87%), bij anderen thuis (73%) of in hun eigen huis (53%), vier op de tien drinken weleens in een eetgelegenheid (bijv. restaurant of snackbar, 40%) en ruim een kwart buiten (bijv. straat, plein, park of parkeerplaats, 27%). Gevraagd naar waar het vóórst alcohol wordt gedronken, scoren uitgaansgelegenheden (33%) en bij anderen thuis (33%) ook het hoogst. Hoewel ongeveer één op de acht weleens op of rond school drinkt (13%), is er niemand die daar het vaakst alcohol drinkt.

Verreweg te meeste drinkers doen dat het vaakst met vrienden (93%). Een aantal drinkt ook weleens met ouders (20%), huisgenoten (20%) of alleen (7%), maar niet het vaakst.

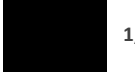

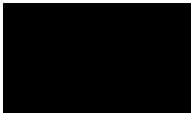

Motieven

Onderdeel van de vragenlijst was een iets aangepaste Nederlandse versie van de DMQ-R-SF (*Drinking Motives Questionnaire – Revised – Short Form*), een instrument waarmee op basis

van 12 vragen 4 motieven om te drinken worden gemeten.¹⁴ Zie pag. 32 voor een overzicht van de vragen en motieven. In dat overzicht staan naast de vragen ook drie kolommen met cijfers grafisch weergegeven. De eerste kolom is de gemiddelde itemscore van de huidige drinkers. De itemscore is een getal tussen 0 en 2, afhankelijk van het antwoord op de vraag (nooit = 0, soms = 1, vaak = 2). De tweede kolom is de gemiddelde totaalscore. De totaalscore is de som van de drie itemscores binnen het motief (en dus een getal tussen de 0 en de 6). De derde kolom geeft het percentage huidige drinkers weer met een totaalscore van 4 of hoger.

¹⁴ In de originele versie heeft elke vraag 5 antwoordcategorieën (*almost never/never, some of the time, half of the time, most of the time, almost always/always*). Om de vragenlijst niet te lang te maken en de vragen ook op een telefoonscherm goed in te kunnen vullen, is het aantal antwoordcategorieën teruggebracht naar 3 (nooit, soms, vaak). Zie ook: Annemarie Huiberts & Lex Lemmers (2009) [Handleiding Watdrinkijj.nl](http://Handleiding.Watdrinkijj.nl), Utrecht: Trimbos-instituut.

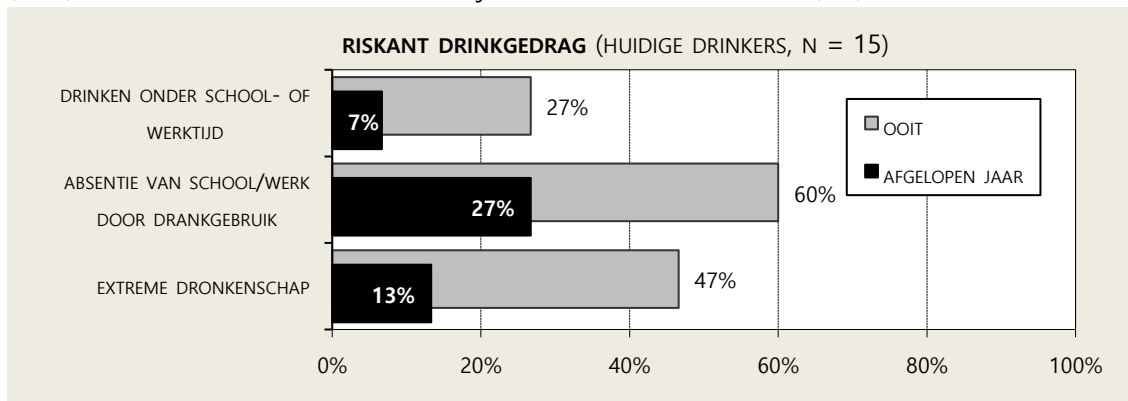
Motieven om alcohol te drinken (huidige drinkers, n = 15)

	GEM. ITEMSCORE	GEM. TOTAALSCORE	TOTAALSCORE 4 OF HOGER
 sociaal			
...om van een feest te genieten	 1,4		
...omdat alcohol uitgaan leuker maakt	 1,1		
...om iets speciaals te vieren	 1,4		
 opwinding			
...omdat ik me dan lekker voel	 0,9		
...omdat het me een kick geeft	 0,7		
...omdat ik me dan vrolijk voel	 1,3		
 coping			
...omdat het me helpt als ik me rol voel	 0,5		
...om me beter te voelen als ik een slecht humeur heb	 0,6		
...om mijn problemen te vergeten	 0,5		
 aanpassing			
...zodat ik geen commentaar van mijn vrienden krijg omdat ik niet drink	0		0%
...om bij een groep te horen die ik leuk vind	0		
...om me niet buitengesloten te voelen	 0,1		

De meeste huidige drinkers drinken om sociale redenen, waarbij drinken om van een feest te genieten of iets speciaals te vieren het vaakst worden genoemd. Daarnaast is ook opwinding een belangrijk motief, vooral drinken omdat het vrolijk maakt. Veel minder jongeren drinken om coping; 'slechts' 20% van de huidige drinkers in de jeugdzorg scoort hier hoog op. Toch is dit van belang omdat drinken om deze redenen geassocieerd wordt met een grotere kans op nadelige gevolgen.¹⁵ Alcohol drinken om jezelf aan te passen aan je omgeving komt niet of nauwelijks voor.

Risikant drinkgedrag

Onder risikant drinkgedrag verstaan we hier drinken onder school- of werktijd (voor, tijdens of in de pauze) absentie van school/werk door drankgebruik (spijbelen, te laat komen of wegblijven, bijv. wegens dronkenschap, kater of verslapen) en extreme dronkenschap (niet meer kunnen staan, ziek worden of 'out' gaan). Een flink deel van de huidige drinkers heeft ooit weleens risikant drinkgedrag vertoond. Het afgelopen jaar bleef meer dan een kwart van de huidige drinkers weg van school of werk (27%) en werd één op de acht extreem dronken (13%). Drinken onder school- of werktijd kwam minder vaak voor (7%).

In Antenne hanteren we ook een maat voor risikant gebruik op basis van hoe vaak en hoe veel wordt gedronken. Risikant drinken is daarbij gedefinieerd als: dagelijks drinken (ongeacht hoeveelheid) of vaker dan twee dagen per week meer dan 3 glazen (tot 19 jaar) of meer dan 4 glazen (vanaf 19 jaar) alcohol drinken (zie ook *Definities en begrippen*, pag. 26). Geen enkele van de huidige drinkers voldoet aan deze criteria, maar wanneer we het de drinkers zelf vragen, zegt 7% dat de te veel of te vaak drinken.

Profiel van problematische drinkers

In de vorige twee paragrafen zijn cijfers over drinken om coping motieven, risikant drinkgedrag en te vaak of te veel drinken afzonderlijk gepresenteerd. Maar in hoeverre is er overlap tussen

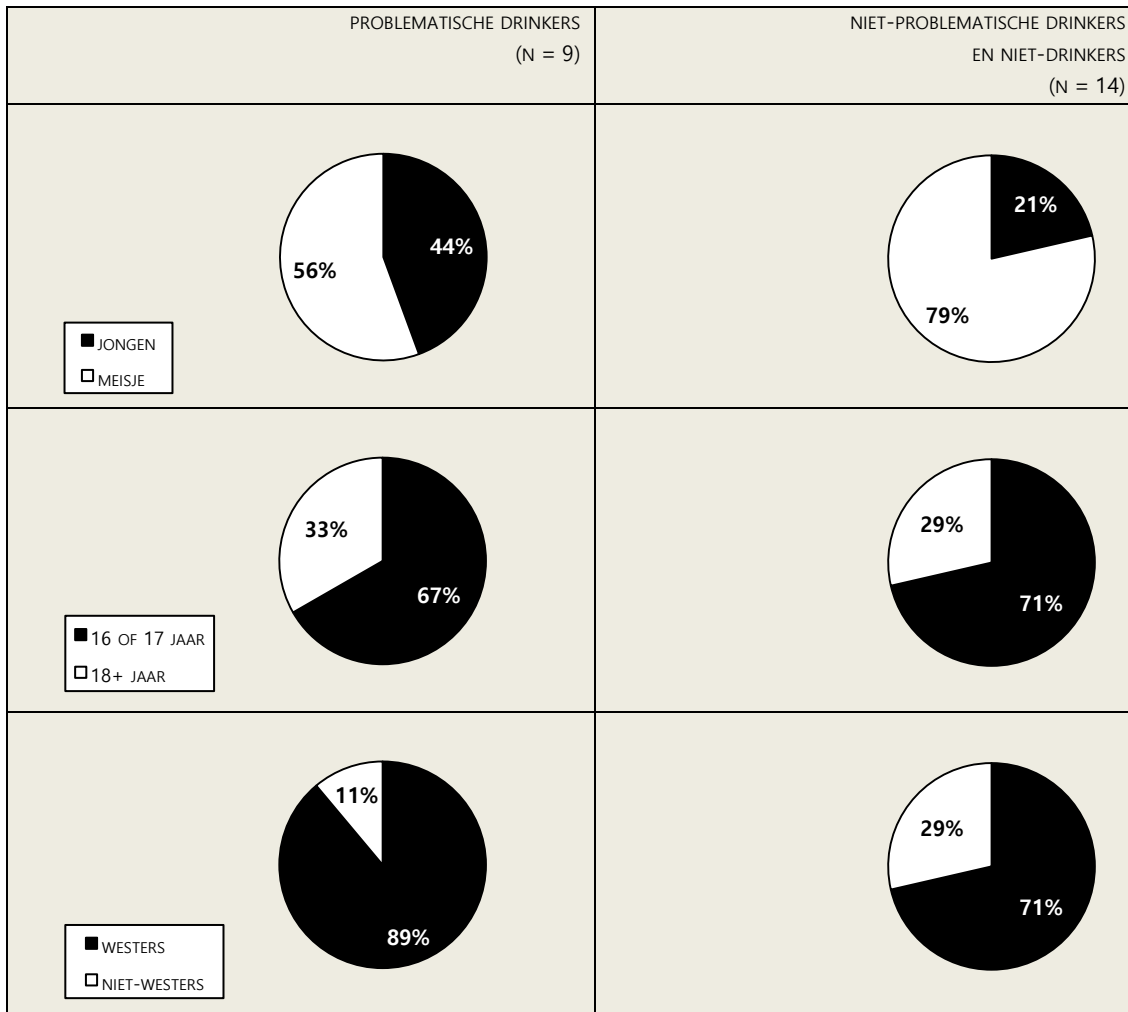
¹⁵ Wicki M et al. (2017) [Different drinking motives, different adverse consequences? Evidence among adolescents from 10 European countries](#). *Drug Alcohol Rev*, 36(6): 731-741.

deze negatieve aspecten? Zijn het telkens dezelfde jongeren die hierop scoren? Daarom is een optelsom gemaakt van:

- Totalscore van 4 of hoger op coping
- Drinken onder school- of werktijd afgelopen jaar
- Absentie wegens drinken afgelopen jaar
- Extreme dronkenschap afgelopen jaar
- Riskant drinken

Drie van de onderzochte jongeren scoorden positief op 1 van deze 5 aspecten, vijf jongeren op 2, en één op 3. Deze negen jongeren tezamen vormen 39% van de totale groep. Deze jongeren noemen we – bij gebrek aan een betere term – ‘problematische drinkers’. Het profiel van deze groep (geslacht, leeftijd en etniciteit) is in het overzicht op pagina 35 afgezet tegen dat van de jongeren die niet of niet-problematisch drinken. Van de problematische drinkers is een groot deel vrouw, minderjarig en van niet-westerse (lees: Nederlandse) afkomst. Maar dat geldt voor ook voor de onderzochte jongeren die niet problematisch drinken. Er zijn geen significante verschillen tussen de groepen. Dat betekent dat er niet één specifiek profiel is aan te wijzen en problematische drinkers zich dus (afgezien van hun drinkgedrag) niet onderscheiden van andere jongeren in de jeugdzorg.

Profielen van drinkers

2.3 Cannabis

Zes op de tien jongeren hebben ooit hasj of wiet gebruikt (61%), waaronder 17% het tot nu toe 1 of 2 keer deed. Allemaal waren zij minderjarig toen ze hun eerste joint rookten; in doorsnee 15 jaar. Een kwart (26%) is huidige blower.

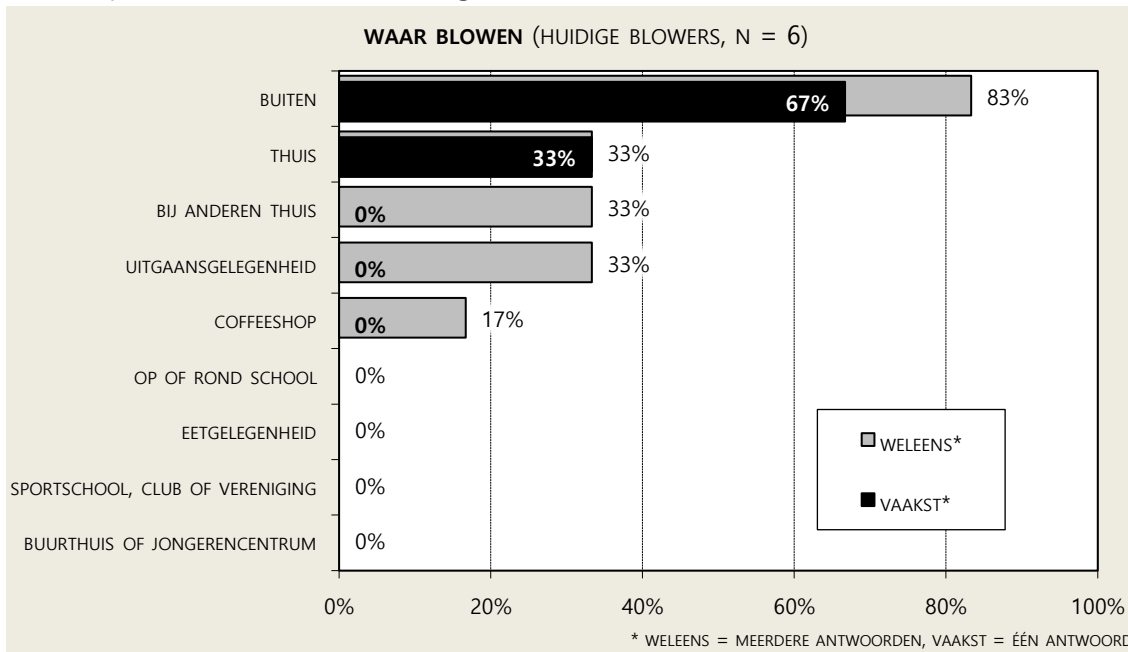
In totaal gaat het om zes huidige blowers, waarvan er één een paar dagen per jaar blowt (17%) en de overige vijf meerdere dagen per week (83%). Omgerekend blowen huidige blowers in doorsnee 17 dagen per maand.¹⁶

Van de huidige blowers doet 40% dat niet op doordeweekse dagen. In de weekenden en op feestdagen wordt wel geblowd, in doorsnee 2 joints op een dag.

Hoe, waar, met wie

De meeste blowers roken een joint met tabak (83%). Daarnaast wordt ook weleens een pijpje (13%) of chillum/bong (13%) gebruikt. Andere gebruikswijzen (pure joint, vaporizer, e-smoker of eten/drinken) komen bij de onderzochte jongeren niet voor.

Het vaakst blowen de jongeren buiten op straat (67%) of thuis (33%). Daarnaast wordt ook weleens geblowd bij andere thuis (33%), in uitgaansgelegenheden (33%) of in de coffeeshop (17%). Op of rond school wordt niet geblowd.

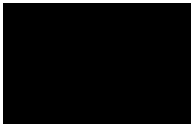
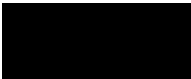

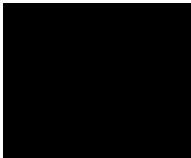
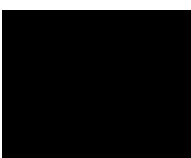

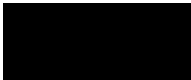

¹⁶ Zie *Definities en begrippen* (pag. 26) voor de berekening van de gebruiksfrequentie. Het hier gerapporteerde aantal dagen per maand is 1/12 van het berekende aantal dagen per jaar.

Op de vraag met wie wordt geblowd antwoorden verreweg de meeste huidige blowers met vrienden (weleens 100%, het vaakst 67%), gevolgd door alleen blowen (50% resp. 33%). Een klein deel van de huidige blowers doet dat weleens met huisgenoten (17%), maar nooit het vaakst. Niemand blowt met zijn/haar ouders.

Motieven

De vragen om motieven van drinken te meten zijn ook voor blowen gesteld (waarbij 'drinken' uiteraard werden vervangen door 'blowen'). Zie onder *Motieven* op pag. 30 voor uitleg over deze vragen en de scores in het volgende overzicht.

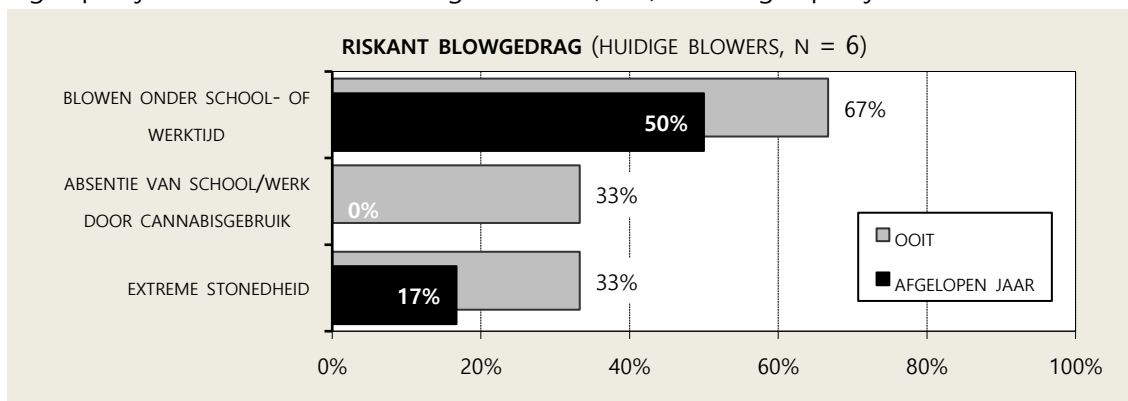
Motieven om te blowen (huidige blowers, n = 6)

	GEM. ITEMSCORE	GEM. TOTAALSCORE	TOTAALSCORE 4 OF HOGER
 sociaal			
...om van een feest te genieten	 1,0		
...omdat blowen uitgaan leuker maakt	 1,2		
...om iets speciaals te vieren	 1,0		
 opwinding			
...omdat ik me dan lekker voel	 1,5		
...omdat het me een kick geeft	 1,0		
...omdat ik me dan vrolijk voel	 1,7		
 coping			
...omdat het me helpt als ik me rol voel	 1,0		
...om me beter te voelen als ik een slecht humeur heb	 0,8		
...om mijn problemen te vergeten	 0,3		
 aanpassing			
...zodat ik geen commentaar van mijn vrienden krijg omdat ik niet blow	 0,2		
...om bij een groep te horen die ik leuk vind	 0,2		
...om me niet buitengesloten te voelen	 0,2		

In tegenstelling tot alcohol zijn bij hasj en wiet sociale redenen niet de belangrijkste. Blowen wordt vaker gedaan voor de opwinding (vooral om je vrolijk of lekker te voelen). Blowen om sociale redenen komt op de tweede plaats. Geen van de onderzochte jongeren scoort hoog op coping (wat in verband wordt gebracht met problematisch cannabisgebruik).¹⁷ Waar drinken en blowen wel overeenkomen, is dat aanpassing aan de omgeving niet of nauwelijks een rol speelt bij de motivatie.

Risikant blowgedrag

Parallel aan risikant drinkgedrag, wordt onder risikant blowgedrag hier verstaan: blowen onder school- of werktijd (voor, tijdens of in de pauze), absentie van school/werk door cannabisgebruik (spijbelen, te laat komen of wegblijven, bijv. wegens stonedheid, wietkater of verslapen), of extreme stonedheid (niet meer kunnen staan, ziek worden of 'out' gaan). Blowen onder school- of werktijd komt vaak voor; de helft van de huidige blowers (50%) deed dit het afgelopen jaar. Eén van de zes huidige blowers (17%) werd afgelopen jaar extreem stoned.

Op basis van frequentie en hoeveelheid definiëren we in Antenne risikant blowen als: dagelijks blowen (ongeacht hoeveelheid) of vaker dan twee dagen per week meer dan 1 joint roken (zie ook *Definities en begrippen*, pag. 26). Van de huidige blowers voldoet twee derde (67%) aan deze criteria. Wanneer we het de huidige blowers zelf vragen, dan vindt nog niet de helft daarvan dat ze te veel of te vaak blowen (29%).

Profiel van problematische blowers

Eveneens parallel aan alcohol is een optelsom gemaakt van de score op 5 negatieve aspecten:

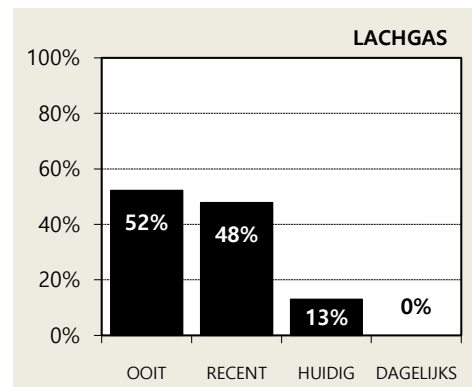
- Totalscore van 4 of hoger op coping
- Blowen onder school- of werktijd afgelopen jaar
- Absentie wegens blowen afgelopen jaar
- Extreme stonedheid afgelopen jaar
- Risikant blowen

¹⁷ Spradlin A & Cuttler C (2019) [Problems Associated with Using Cannabis to Cope with Stress](#). *Cannabis 2(1)*: 29-38.

Twee van de onderzochte jongeren scoorden positief op 1 van deze 5 aspecten, één jongere op 2, en één jongere op 3. In totaal zouden we dus vier jongeren kunnen typeren als 'problematische blowers' (17%). Dit aantal is te klein voor verdere analyse. Wel kan gemeld worden dat onder deze vier jongeren zowel jongens als meiden zijn, zowel minderjarigen als meerderjarigen, en jongeren van zowel Nederlandse als niet-Nederlandse afkomst.

2.4 Lachgas

De laatste jaren is lachgas enorm populair geworden, vooral onder jongeren.¹⁸ Heeft ongeveer de helft van de onderzochte nog geen ervaring met lachgas. De andere helft heeft wél ooit lachgas gebruikt (52%), maar een groot deel daarvan niet vaker dan 1 of 2 keer (30%). Bijna alle ooit-gebruikers zijn ook recente gebruikers (48%) en ongeveer een achtste van de jongeren is huidige gebruiker (13%).

De meeste recente lachgasgebruikers nemen hooguit een (paar) keer per jaar lachgas (91%); een enkeling gebruikt een aantal keer per maand (9%), maar wekelijks of zelfs dagelijks gebruik komt niet voor. Het aantal dagen per jaar dat lachgas wordt gebruikt loopt uiteen van 1 tot 48, maar in doorsnee gaat het om 2 dagen per jaar.

Als lachgas wordt gebruikt, dan lijkt dat vrijwel uitsluitend in het weekend of op feestdagen te gebeuren en niet doordeweeks.¹⁹ In doorsnee wordt dan 1 ballon gebruikt. Eén recente gebruiker (9%) vindt dat hij/zij te veel of te vaak lachgas gebruikt.

Hoe

Alle recente lachgasgebruikers maken het vaakst gebruik van ballonnen, ofwel gevuld vanuit een patroon (via slagroomsput of cracker, 73%), ofwel vanuit een tank (27%). Niemand neemt lachgas weleens direct vanuit patroon of tank.

Motieven

Ook voor lachgas is gevraagd naar motieven voor gebruik. Zie onder *Motieven* op pag. 30 voor uitleg over deze vragen en de scores in het volgende overzicht.

¹⁸ Nabben T, Van der Pol P & Korf DJ (2017) *Roes met een luchtje. Gebruik, gebruikers en markt van lachgas*. Amsterdam: Rozenberg Publishers.

¹⁹ Eén recente gebruiker rapporteerde in het weekend lachgas te nemen. Opmerkelijk genoeg rapporteerde ongeveer een helft van de recente gebruikers noch in het weekend, noch op doordeweekse dagen lachgas te gebruiken.

Motieven om lachgas te gebruiken (recente gebruikers, n = 11)

	GEM. ITEMSCORE	GEM. TOTAALSCORE	TOTAALSCORE 4 OF HOGER
sociaal			
...om van een feest te genieten	 0,5	1,5	18%
...omdat lachgas uitgaan leuker maakt	 0,5		
...om iets speciaals te vieren	 0,5		
opwinding			
...omdat ik me dan lekker voel	 0,5	1,8	18%
...omdat het me een kick geeft	 0,8		
...omdat ik me dan vrolijk voel	 0,5		
coping			
...omdat het me helpt als ik me rol voel	 0,2	0,6	9%
...om me beter te voelen als ik een slecht humeur heb	 0,3		
...om mijn problemen te vergeten	 0,2		
aanpassing			
...zodat ik geen commentaar van mijn vrienden krijg omdat ik niet gebruik	0,0	0,2	0%
...om bij een groep te horen die ik leuk vind	 0,2		
...om me niet buitengesloten te voelen	0,0		

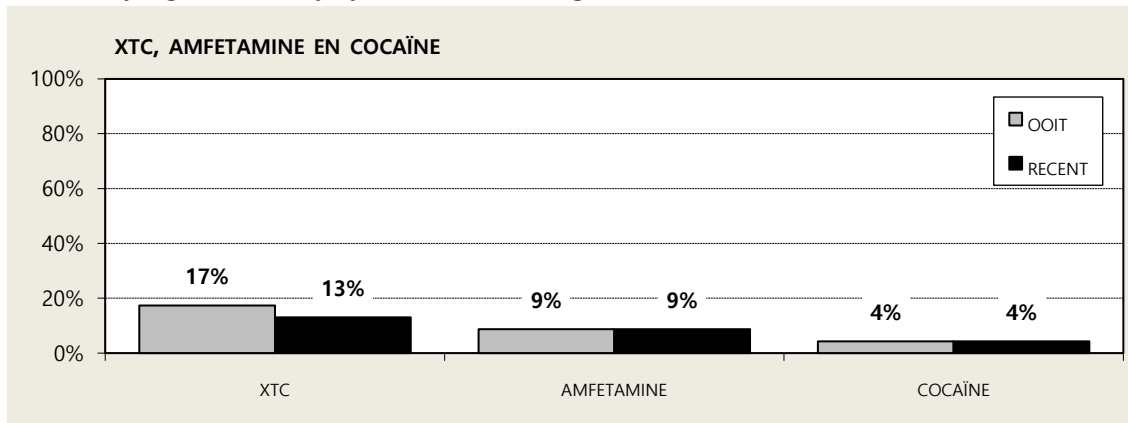
Lachgas wordt gebruikt om de opwinding of om sociale redenen, maar het valt op dat deze motieven bij lachgas lager scoren dan bij alcohol en cannabis. Dat betekent niet direct dat lachgas dan uit coping of aanpassing wordt gebruikt, want deze motieven worden niet of nauwelijks genoemd.

2.5 Stimulantia (XTC, amfetamine, cocaïne)

Van XTC-pillen, amfetamine (speed) en cocaïne (poeder) is alleen het ooit-gebruik, startleeftijd, recent gebruik en het aantal gebruiksdagen in het afgelopen jaar gemeten.

Van deze drie middelen is XTC duidelijk het populairst. Eén op de zes jongeren (17%) heeft ervaring met XTC. In doorsnee slikten zij hun eerste pil toen ze 17 jaar waren. Het laatste jaar gebruikte 13% van de jongeren in doorsnee 3 keer XTC.

Amfetamine is door twee van de onderzochte jongeren (9%) weleens gebruikt en cocaïne door één jongere (4%). Zij zijn tevens recente gebruikers.

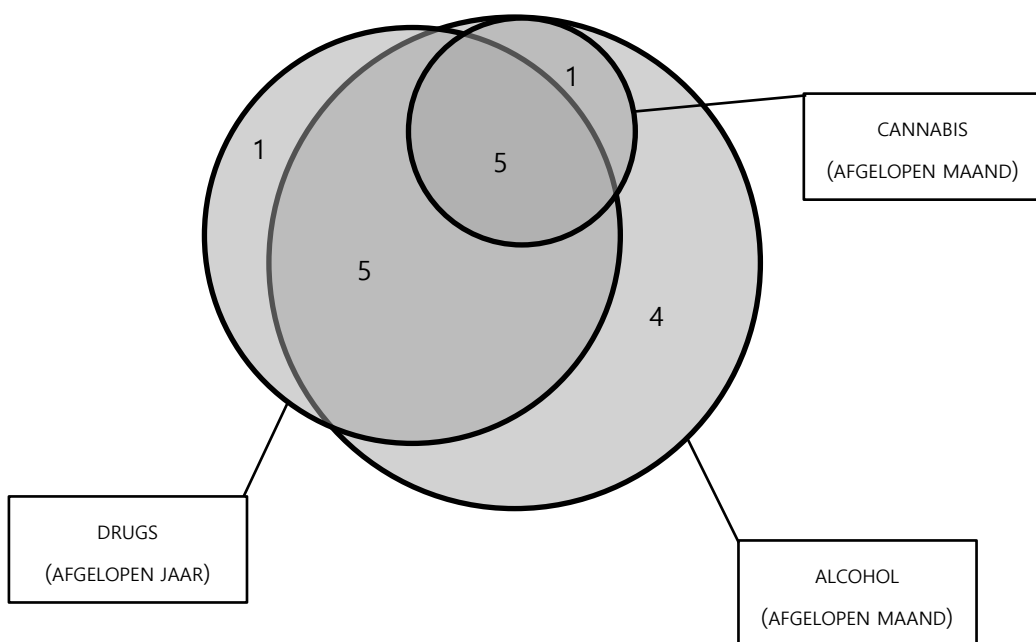

2.6 Gebruikerstypen

Tot nu toe zijn gebruikscijfers van afzonderlijke middelen gepresenteerd. Deze cijfers kunnen niet zomaar bij elkaar opgeteld worden. Er zijn jongeren die meerdere van voorgaande middelen gebruiken en jongeren die geen enkel middel gebruiken. In onderstaande figuur is de overlap weergegeven tussen jongeren die:

- de afgelopen maand alcohol dronken
- de afgelopen maand cannabis blowden
- het afgelopen jaar drugs (lachgas, XTC, amfetamine en/of cocaïne) gebruikten.

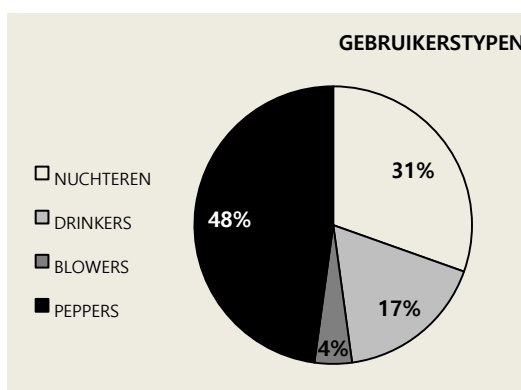
De cijfers geven het aantal jongeren weer. De overlap is groot; er is maar één jongere jongeren die het afgelopen jaar drugs gebruikte, maar niet drinkt of blowt. En ook maar één jongere die blowt, maar niet drinkt.

Op basis van deze cijfers onderscheiden we vier gebruikerstypen:

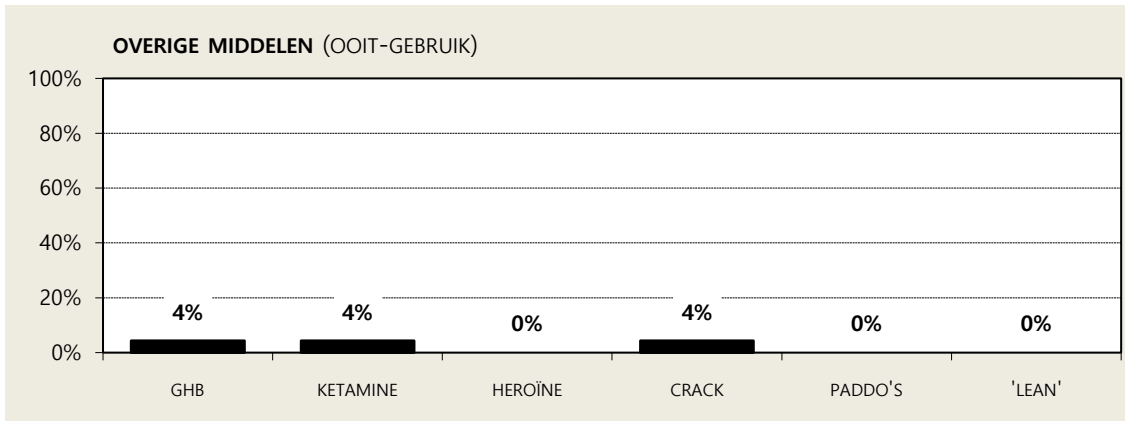
- **Peppers** gebruikten het afgelopen jaar drugs. Dit zijn $(1+5+5=)$ 11 jongeren.
- **Blowers** gebruikten het afgelopen jaar geen drugs, maar hebben de afgelopen maand wel geblowd. Dit is 1 jongere.
- **Drinkers** gebruikten het afgelopen jaar geen drugs en hebben de afgelopen maand niet geblowd, maar dronken de afgelopen maand wel alcohol. Dit zijn 4 jongeren.
- **Nuchteren** gebruikten het afgelopen jaar geen drugs en hebben de afgelopen maand niet geblowd en geen alcohol gedronken. Deze jongeren vallen buiten de drie cirkels in voorgaande figuur; het zijn er 7.

De onderzochte groep jongeren valt dus grotendeels uiteen in twee groepen. Enerzijds jongeren die drugs gebruiken (en daarnaast ook vaak drinken en/of blowen). En anderzijds jongeren die geen genotmiddelen nemen. Deze laatste groep rookt overigens ook niet.

2.7 Overige middelen

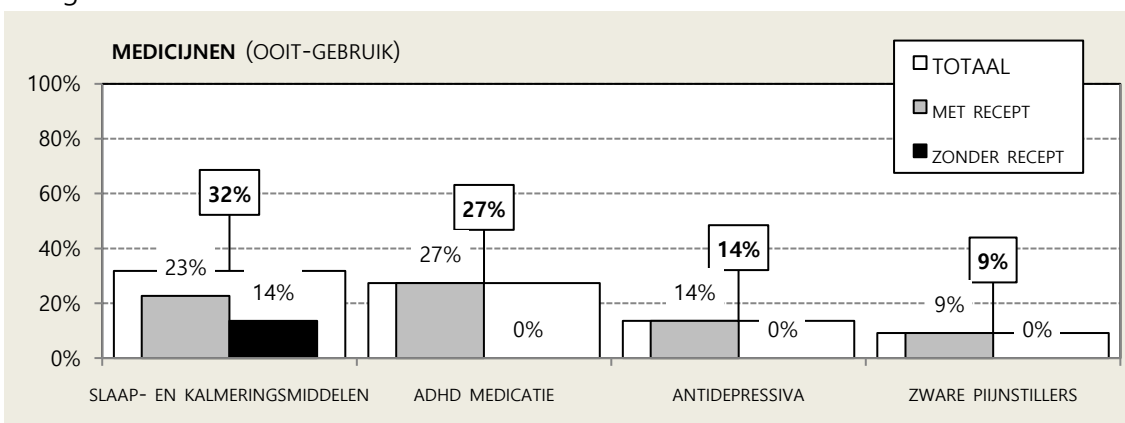
Van de overige middelen rapporteren we alleen het ooit-gebruik. Eén jongere heeft ooit GHB gebruikt (4%), eveneens één jongere ketamine (4%) en één ooit crack (4%). Let wel, het gaat hier telkens om hetzelfde enkele individu. Geen enkele van de onderzochte jongeren heeft ooit heroïne, paddo's of 'lean' gebruikt (een drankje waaraan hoestdrank met codeïne en promethazine is toegevoegd).²⁰

2.8 Medicijnen

Van vier typen medicatie is jongeren gevraagd of zij het weleens gebruikt hebben. En of dat dan op doktersvoorschrift of zonder recept was.

Ongeveer een kwart van de jongeren kreeg ooit van een arts ADHD-medicatie (bijv. *Ritalin* of *Concerta*, 27%) of slaap- en kalmeringsmiddelen (bijv. *Valium* of *Seresta*, 23%) voorgeschreven. Een ongeveer één op de zeven kreeg antidepressiva (bijv. *Prozac* of *Seroxat*, 14%) op recept en ongeveer één op de tien zware pijnstillers (bijv. *oxycodon* of *fentanyl*, 9%). Alleen slaap- en kalmeringsmiddelen zijn (ook) weleens zonder doktersvoorschrift gebruikt (14%), de overige middelen niet.

²⁰ Zie: [Wat is lean, purple drank of syrup?](#)

2.9 Gamen en gokken

Gamen en gokken kennen – net als middelengebruik – een risico op problemen en verslaving. Eén op de drie jongeren (35%) speelde het afgelopen jaar games. In doorsnee wordt doordeweekse dagen 5 uur gegamed en in het weekend 6 uur. De helft van de recente gamers gaf geld uit aan games (bijv. aan betaalde games/apps of extra levels, wapens, skins, etc.). In doorsnee gaven zij het afgelopen jaar 10 euro uit.

Twee jongeren (9%) gokten het afgelopen jaar online of speelden 'gewone' gokspelletjes (niet online, bijv. kaarten, fruitautomaten of krasloten).

2.10 Vragen over middelengebruik, gamen of gokken

Wanneer de jongeren vragen hebben over roken, drinken, drugs, gamen of gokken, bij wie kunnen ze dan terecht? Eén jongere antwoordt op deze vraag dat hij/zij nergens terecht kan (4%). De meeste anderen gaan met dergelijke vragen naar vrienden (70%), (pleeg)ouders (44%), hun jeugdzorgbegeleider (35%), of mentor of leerlingbegeleider (22%). De meeste jongeren zeggen echter helemaal geen vragen te hebben (80%).

3 Vergelijking met andere cijfers

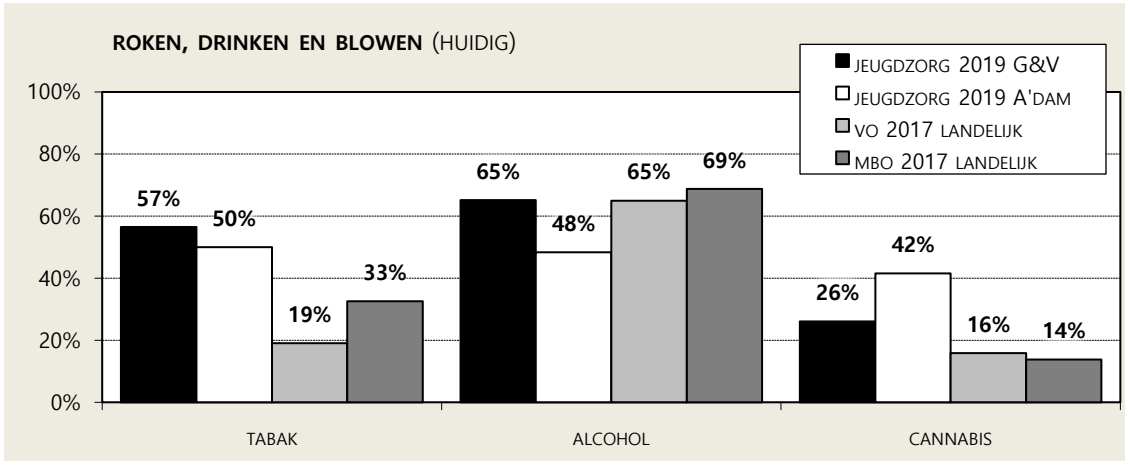
Hoe verhouden de onderzochte jongeren in de jeugdzorg in Gooi en Vechtstreek zich tot andere leeftijdsgenoten in de regio? Die vraag is moeilijk te beantwoorden. De landelijke Gezondheidsmonitor Jeugd, waar ook de regionale GGD aan meewerkt, gaat over een jongere groep, namelijk 2^e-klassers (ca. 13-14 jaar) en 4^e-klassers (ca. 15-16 jaar). En de Gezondheidsmonitor Volwassenen gaat over een oudere groep: 19 t/m 64 jaar. Er zijn voor zover bekend geen cijfers beschikbaar van onderzoeken naar middelengebruik onder 16-19-jarigen in de regio Gooi en Vechtstreek.

Wel zijn er landelijke cijfers van jongeren in een vergelijkbare leeftijdscategorie. Het Trimbos-instituut onderzocht in 2017 het middelengebruik onder 16-18-jarigen op het mbo en hbo, waarbij ook een vergelijking is gemaakt met leerlingen uit het voortgezet onderwijs van dezelfde leeftijd.²¹ Uit dit onderzoek selecteerden we de cijfers over huidige rokers, drinkers en blowers, en ooit-gebruikers van lachgas en XTC van 17 jaar op het vo en mbo.²²

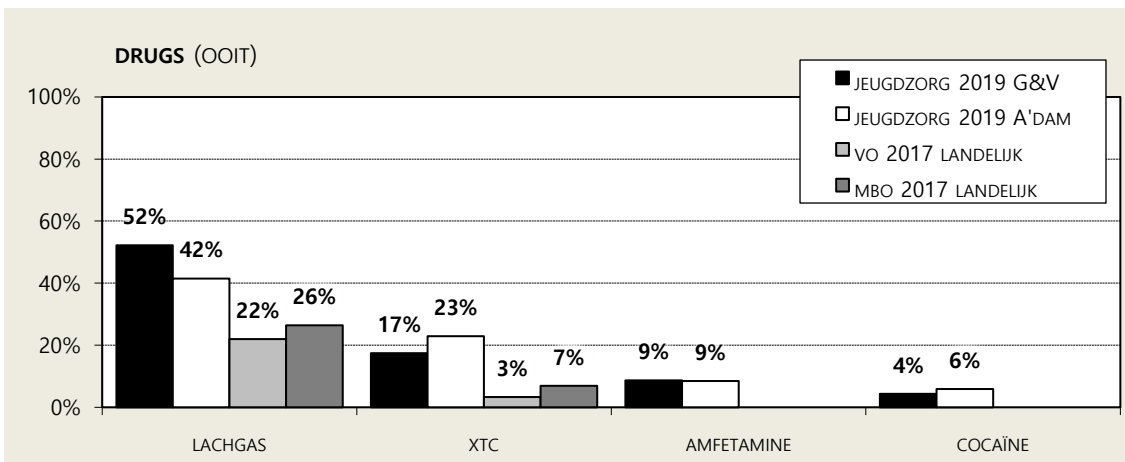
²¹ Tuithof M, Van Dorsselaer S & Monshouwer K (2018) *Middelengebruik onder studenten van 16-18 jaar op het MBO en HBO 2017*. Utrecht: Trimbos-instituut.

²² We kozen voor de leeftijdscategorie 17 jaar omdat dit de doorsneeleeftijd is van de onderzochte jongeren in de jeugdzorg, en lieten cijfers over het hbo buiten beschouwing omdat geen van de onderzochte jongeren een hbo-opleiding volgt.

Daarnaast maken we een vergelijking met cijfers uit de Amsterdamse Antenne 2019, waar een survey werd gehouden onder een vergelijkbare groep, namelijk jongeren van 16 jaar en ouder bij jeugdzorginstantie Spirit.²³ Naast huidig gebruik van tabak, alcohol en cannabis, en ooit-gebruik van lachgas en XTC, wordt ook ooit-gebruik van amfetamine en cocaïne vergeleken.

Afgezet tegen 17-jarige scholieren in het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs, wordt er door jongeren in de jeugdzorg in Gooi en Vechtstreek meer gerookt en geblowd, maar wat alcoholgebruik betreft komen ze wel overeen. Uit de vergelijking met Amsterdamse jeugdzorgjongeren komt naar voren dat jeugdzorgjongeren in Gooi en Vechtstreek vaker huidige drinkers zijn, maar minder vaak huidige blowers. Het aandeel rokers is vergelijkbaar met Amsterdam.

Wat drugs betreft scoort lachgas hoog in Gooi en Vechtstreek. Er zijn in de regio meer jongeren die weleens een ballon lachgas namen dan in de Amsterdamse jeugdzorg en zelfs ongeveer twee zo veel dan onder landelijke scholieren. Het aandeel ooit-gebruikers van XTC onder jeugdzorgjongeren is in Gooi en Vechtstreek min of meer vergelijkbaar met Amsterdam,

²³ Nabben T & Benschop A (2020) *Antenne 2019: Trends in alcohol, tabak en drugs bij jonge Amsterdammers*. Amsterdam: Rozenberg Publishers.

maar wel duidelijk groter dan onder scholieren. Er is geen verschil in het ooit-gebruik van amfetamine en cocaïne tussen Gooi en Vechtstreek en Amsterdam.

4 Samenvatting

In 2019 zijn jongeren van 16 jaar en ouder bij jeugdzorgorganisatie Youké in Gooi en Vechtstreek door begeleiders gevraagd deel te nemen aan de Antenne survey over middelengebruik. In totaal vulden 23 jongeren de vragenlijst in.

De onderzochte jongeren zijn voornamelijk meiden (70%) tussen de 16 en 19 jaar (doorsnee 17 jaar) met een Nederlandse achtergrond (78%) die een mbo-opleiding volgen (65%).

Ooit-gebruik en startleeftijd

De meeste jongeren hebben weleens alcohol gedronken (83%), sigaretten gerookt (74%), geblowd (61%) of lachgas gebruikt (52%). Bij lachgas was het gebruik vaak 'experimenteel'; zij deden dat tot nu toe slechts 1 of 2 keer. Met andere middelen hebben de meeste jongeren nog geen ervaring. Eén op de zes heeft ervaring met xtc (17%). Bij amfetamine (7%), cocaïne (4%), ketamine (4%), ketamine (4%), GHB (4%) en crack (4%) gaat het steeds om één of twee individuen en niemand heeft ooit heroïne, paddo's of 'lean' gebruikt. Naast drugs zijn ook weleens slaap- en kalmeringsmiddelen zonder recept gebruikt (14%).

	TABAK	ALCOHOL	CANNABIS	LACHGAS	XTC-PILLEN	AMFETAMINE	COCAÏNE
OIT-GEBRUIK - TOTAAL	74%	83%	61%	52%	17%	7%	4%
OIT-GEBRUIK - 1 OF 2 KEER	13%	13%	17%	30%	*	*	*
DOORSNEE STARTLEEFTIJD	14	15	15	16	17	17	15
	niet gemeten *						

De doorsnee leeftijd bij het eerste gebruik (de startleeftijd) voor de verschillende middelen liggen dicht bij elkaar: tussen 14 en 17 jaar. De meesten namen hun eerste glas alcohol, sigaret of joint ook toen ze minderjarig waren. Bedenk hierbij wel dat het gaat om een jonge leeftijdsgroep waardoor ook geen hoge startleeftijd valt te verwachten.²⁴

²⁴ Vaak geldt: hoe jonger de onderzoeksgroep, hoe lager de gemiddelde of doorsnee startleeftijd. Dat komt omdat je bij jonge groepen nog geen late starters zult aantreffen die het gemiddelde omhoog trekken. Dit fenomeen zie je ook terug in landelijke cijfers, waarbij bijvoorbeeld de startleeftijd van cannabis onder volwassenen gemiddeld 19 jaar is, maar die onder scholieren 14 jaar. Zie: Van Laar MW et al. (2020) [Nationale Drug Monitor. Jaarbericht 2019](#). Utrecht: Trimbos-instituut.

Huidig gebruik van tabak, alcohol en cannabis

De meeste jongeren zijn *huidige rokers* (57%) en *huidige drinkers* (70%) en een flink deel is *huidige blower* (39%). De meeste rokers doen dat elke dag, maar er zijn geen dagelijkse drinkers of blowers. Van de totale groep is 44% *dagelijkse roker*. Het drinken van alcohol is duidelijk geassocieerd met weekenden en feestdagen. Op doordeweekse dagen drinken de meeste van de huidige drinkers namelijk niet en als ze wel drinken dan nemen ze in doorsnee 2 glazen. Op weekenddagen drinken de meesten wél en consumeren dan in doorsnee 6 glazen.

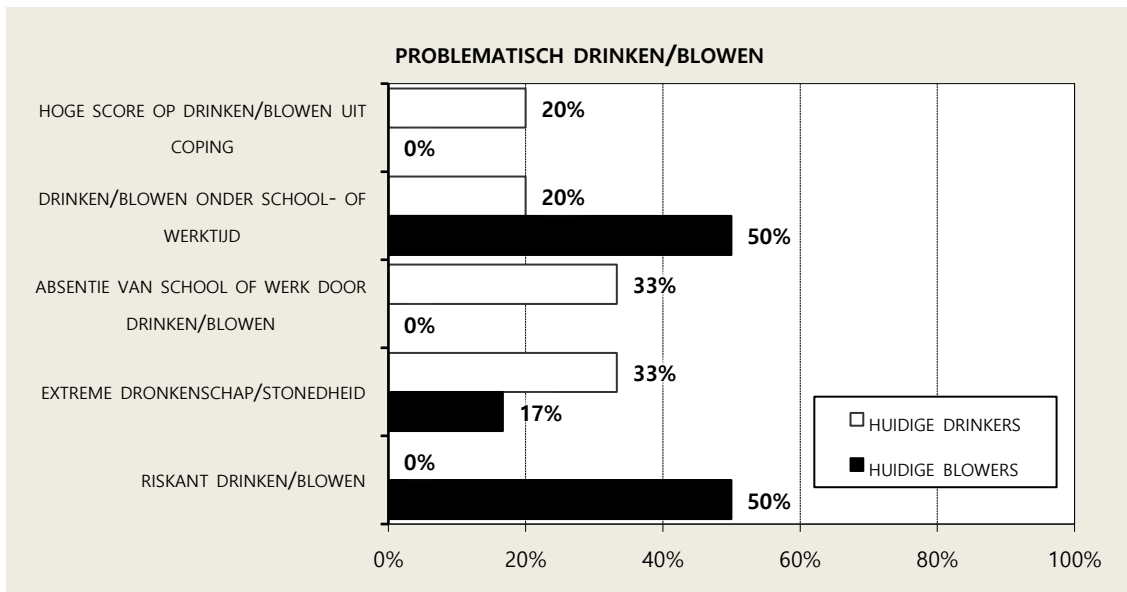
Risikant drink- en blowgedrag

Op basis van twaalf vragen zijn vier motieven om te drinken en blowen gemeten: sociale redenen (bijv. om iets speciaals te vieren), voor de opwinding (bijv. omdat ik me dan lekker voel), uit coping (bijv. om mijn problemen te vergeten), of om aan te passen aan anderen (bijv. om me niet buitengesloten te voelen).²⁵ Drinken van alcohol gebeurt vooral uit sociaal motief, terwijl blowen vaker om de opwinding wordt gedaan. Er zijn nauwelijks jongeren die zeggen alcohol of cannabis te gebruiken om zichzelf aan te passen aan hun omgeving. Drinken of blowen uit coping wordt geassocieerd met een grotere kans op nadelige gevolgen. Van de huidige drinkers scoort 20% hoog op dit motief, maar bij de huidige blowers is dat niemand.

Naast roken en drinken uit coping, is ook riskant gedrag gemeten: gebruik onder school- of werktijd, absentie van school of werk door gebruik, en extreme dronkenschap en stonedheid (niet meer kunnen staan, ziek worden of 'out' gaan) het afgelopen jaar. Daarnaast worden in Antenne definities voor riskant drinken en blowen gehanteerd, op basis van frequentie en hoeveelheid.²⁶ Dergelijk riskant gedrag zien we terug bij een deel van de drinkers en blowers.

²⁵ DMQ-R-SF (*Drinking Motives Questionnaire – Revised – Short Form*).

²⁶ Een riskante drinker drinkt dagelijks (ongeacht hoeveelheid) of meer dan 2 dagen per week meer dan 3 glazen alcohol (tot 19 jaar) of meer dan 4 glazen alcohol (vanaf 19 jaar). Een riskante blower blowt dagelijks (ongeacht hoeveelheid) of een paar keer per week meer dan één joint. Zie *Definities en begrippen* (pag. 26).

Er zit overlap tussen deze vijf negatieve aspecten; het gaat voor een deel telkens om dezelfde jongeren. Jongeren die op één van deze vijf aspecten scoren noemen we – bij gebrek aan een betere term – ‘problematische’ drinkers of blowers. Van de totale groep is 39% problematische drinker en 17% problematische blower. Het profiel van deze jongeren wijkt niet af van dat van de andere jongeren die niet problematisch drinken of blowen.

Lachgas

Ongeveer de helft van de jongeren is recente gebruiker van lachgas (48%). Het afgelopen jaar deden de meeste recente gebruikers het hooguit een paar keer (doorsnee 2 maal) en vrijwel uitsluitend op weekend- of feestdagen.

Nuchteren, drinkers, blowers en peppers

Bij de stimulantia is XTC het populairst. Het laatste jaar gebruikte 13% van de onderzochte jongeren XTC, tegenover 5% amfetamine en 4% cocaïne. Deze cijfers kunnen niet zomaar bij elkaar opgeteld worden; er zit overlap in gebruik. Op basis van het gebruik van alcohol en cannabis in de afgelopen maand en het gebruik van lachgas, XTC, amfetamine en cocaïne in het afgelopen jaar, kunnen vier typen gebruikers worden onderscheiden: nuchteren, drinkers, blowers en peppers. De onderzochte groep jongeren valt grotendeels uiteen in enerzijds peppers (die drugs gebruiken en daarnaast vaak drinken en/of blowen, 48%) en anderzijds nuchteren (die geen genotmiddelen nemen, 31%).

Gamen en gokken

Eén op de drie jongeren gamet (35%). Ze besteden er flink wat tijd aan – in doorsnee 5 uur op doordeweekse dagen en 6 uur in het weekend – maar weinig geld. Slechts een enkeling gokt (online).

Vragen

De meeste jongeren gaan met vragen over roken, drinken, drugs, gamen of gokken naar hun vrienden. Een deel zegt hierover ook met (pleeg)ouders of jeugdzorgbegeleiders te kunnen praten. Over het algemeen hebben de jongeren echter geen vragen over middelengebruik.

Vergelijking met andere cijfers

De resultaten zijn vergeleken met landelijke cijfers van 17-jarige mbo'ers en havo/vwo'ers en cijfers van jongeren in de Amsterdamse jeugdzorg. Afgezet tegen 17-jarige scholieren wordt er door jongeren in de jeugdzorg in Gooi en Vechtstreek meer gerookt en geblowd, maar wat alcoholgebruik betreft komen ze wel overeen. Uit de vergelijking met Amsterdamse jeugdzorgjongeren komt naar voren dat jeugdzorgjongeren in Gooi en Vechtstreek vaker huidige drinkers zijn, maar minder vaak huidige blowers. Het aandeel rokers is vergelijkbaar met Amsterdam.

IV MARKT

1	Testservice	52
1.1	Aangeboden monsters.....	54
1.2	Ecstasy.....	54
1.3	Cocaine	56
1.4	Amfetamine	57
1.5	Overige monsters.....	59
2	Samenvatting	60

Antenne focust primair op gebruikers van genotmiddelen, maar verzamelt daarnaast ook informatie over de marktzijde van middelengebruik. Testuitslagen van de **testservice** leveren een beeld van de zuiverheid en dosering van drugs.

1 Testservice

De drugstestservice van Jellinek Preventie Gooi en Vechtstreek is onderdeel van het landelijke Drugs Informatie en Monitoring Systeem (DIMS). Gebruikers kunnen de samenstelling en zuiverheid van XTC-pillen en andere drugs op donderdagavond kosteloos laten testen bij de testservice in Hilversum. Bij de testservice worden kenmerken van XTC-pillen (afmeting, vorm, kleur, logo) vergeleken met een lijst van reeds geanalyseerde pillen waarvan de inhoud bekend is. Daarnaast wordt bij alle monsters (behalve papertrips) een zuurtest gedaan. Wordt de pil niet herkend en/of geeft de zuurtest een onverwachte uitslag, dan wordt de mogelijkheid geboden het monster naar het laboratorium door te sturen. Niet alle gebruikers kiezen voor deze optie en bij het DIMS kunnen ook niet altijd alle doorgestuurde monsters worden geanalyseerd vanwege capaciteit.

De testresultaten van drugs die door gebruikers bij de testservices worden aangeboden zijn op zich niet representatief voor de gehele Gooise drugsmarkt omdat niet alle gebruikers hun drugs laten testen. Bij de laatste Antenne cafésurvey bleek dat de meeste kopers van XTC, cocaïne en amfetamine hun koopwaar niet bij de testservice laten testen.²⁷ Toch kunnen de testresultaten wel aanwijzingen verschaffen over (ontwikkelingen op) de drugsmarkt. Gedetailleerde cijfers zijn te vinden in de tabellen in Bijlage B.

Testresultaten (en bij herkende pillen de testuitslag van eerdere analyse) worden in verschillende categorieën gerapporteerd. Deze worden hieronder uitgelegd. Daarna wordt nog een aantal begrippen met betrekking tot de testresultaten nader toegelicht.

²⁷ Korf, Benschop & Nabben (2019).

Categorieën testresultaten

1. Het monster bevat **uitsluitend de werkzame stof** waarvoor het is gekocht.
2. Het monster bevat **voornamelijk de werkzame stof** waarvoor het is gekocht.²⁸
3. Het monster bevat voornamelijk of uitsluitend **andere werkzame stoffen**.
4. Het monster bevat (1) geen enkele werkzame stof, (2) niet-gekwantificeerde andere werkzame stoffen, waardoor niet is vast te stellen wat de belangrijkste werkzame stof is of (3) de testuitslag is niet geregistreerd. Dit is de categorie **overig**. Vanwege de diverse samenstelling van deze restcategorie, wordt hier in de tekst geen aandacht aan besteed.
5. Het monster is **niet geanalyseerd**.²⁹ Bij de berekening van percentages wordt deze categorie buiten beschouwing gelaten.

Werkzame stof

De actieve stoffen in een monster. Monsters kunnen de werkzame stof bevatten waarvoor het middel is gekocht, maar ook werkzame stoffen waarvoor het middel niet is gekocht. Een monster kan bijvoorbeeld als 4-FA zijn gekocht, maar ook (of uitsluitend) MDMA bevatten.

Zuiverheid

Een monster is zuiver (categorie 1) wanneer een monster geen andere stof bevat dan de stof waarvoor het middel is gekocht. Monsters in categorie 2 zijn niet zuiver, maar bevatten voornamelijk de stof waarvoor het middel is gekocht en een beperkte hoeveelheid andere werkzame stoffen of bijproducten.

Vervuilende stoffen

Monsters kunnen andere werkzame stoffen bevatten dan waarvoor het middel is gekocht. Dit wordt vervuiling genoemd. In 2019 zijn geen vervuilende stoffen aangetroffen die aanleiding gaven tot een Red Alert.³⁰

Dosering

De hoeveelheid werkzame stof in een monster. Dit wordt alleen weergegeven voor monsters die uitsluitend of voornamelijk de stof bevatten waarvoor het is gekocht. De dosering wordt voor pillen uitgedrukt in milligram, voor vloeistoffen in milligram per milliliter, voor papertrips in microgram en voor poeders in volumepercentage. Vrijwel alle poeders bestaan uit een psychoactieve base en een inactief zout. Voor de dosering wordt alleen het psychoactieve deel gemeten. Zelfs als een poeder volledig zuiver is, is de dosering door de aanwezigheid van zout nooit 100%.

In de grafieken wordt naast het gemiddelde ook een boven- en benedenmarge aangegeven waarbinnen 95% van de monsters vallen. Deze marges zijn geschat op het gemiddelde plus of min 1,96 maal de standaarddeviatie.³¹

²⁸ Het monster bevat naast de stof waarvoor het is gekocht ook andere stoffen. Het gewicht of volumepercentage van de stof waarvoor het is gekocht is echter het grootst. Onder deze categorie vallen ook monsters die, naast de stof waarvoor het is gekocht, ook relatief onschuldige bijproducten bevatten.

²⁹ Er zijn verschillende redenen waarom een monster niet wordt geanalyseerd, waaronder: (1) de gebruiker kiest ervoor om (de benodigde hoeveelheid van) het monster niet door te laten sturen of (2) er is een stop op de analyse van het middel door beperkte laboratoriumcapaciteit (bijvoorbeeld bij GHB en LSD).

³⁰ Een Red Alert is een door het DIMS uitgebrachte waarschuwing voor drugs die een zeer groot risico met zich meebrengen (Vrolijk & Van der Gouwe, 2020).

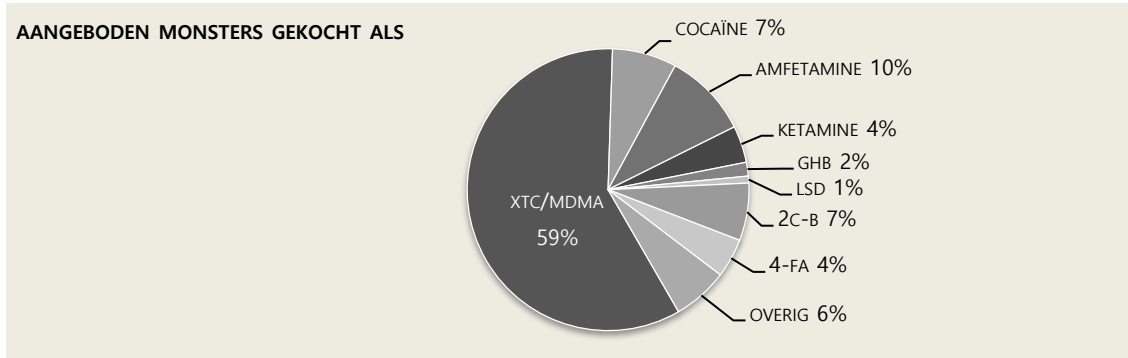
³¹ Wanneer de geschatte benedenmarge lager was dan de laagste dosering die daadwerkelijk werd aangetroffen, dan is het daadwerkelijke minimum genomen. Een soortgelijke procedure is voor de bovenmarge gevolgd. Bij

Prijs

Klanten wordt gevraagd wat zij voor het middel dat ze komen laten testen hebben betaald. Bij de berekening van de gemiddelde prijs worden gratis verkregen middelen niet meegenomen en onwaarschijnlijk hoge prijzen buiten beschouwing gelaten. Prijzen worden afgezet tegen de dosering. Daarbij worden alleen monsters meegenomen die uitsluitend of voornamelijk de stof bevatten waarvoor het is gekocht.

1.1 Aangeboden monsters

In 2019 werden in totaal **379** drugsmonsters aangeboden bij de testservice in Hilversum. Dat is meer dan het jaar daarvoor (318).

Net als in voorgaande jaren werden in 2019 de meeste aangeboden monsters gekocht als XTC of MDMA (59%), op afstand gevolgd door amfetamine (10%) en cocaïne (7%).

In de volgende paragrafen worden de testresultaten van deze drie middelen uitgebreid besproken. Testresultaten van de overige drugsmonsters worden daarna kort gepresenteerd.

1.2 Ecstasy

Het aantal bij de testservice aangeboden monsters dat werd gekocht als XTC of MDMA nam toe van 192 in 2018 naar **223** in 2019. Veruit de meeste XTC- en MDMA-monsters waren XTC-pillen (94%); de rest waren MDMA-poeders of -kristallen (6%). Van de XTC-pillen werden er 167 direct herkend of in het laboratorium geanalyseerd. Deze testresultaten volgen hieronder. Testresultaten van de MDMA-poeders zijn te vinden onder 'Andere monsters' (paragraaf 1.5, pag. 59).

Testresultaten xtc-pillen

Van de herkende of geteste XTC-pillen van 2019 was **78%** volledig zuiver; MDMA was in die pillen de enige werkzame stof. Dit percentage is lager dan in 2018 toen nog 92% volledig zuiver was. Wat toenam is het percentage pillen dat voornamelijk MDMA bevat, met daarnaast een beperkte hoeveelheid vervuilende stoffen of bijproducten. In 2019 was dit **15%** (in 2018

monsters in poedervorm is de bovenmarge bovendien gemaximeerd op het maximaal haalbare volumepercentage.

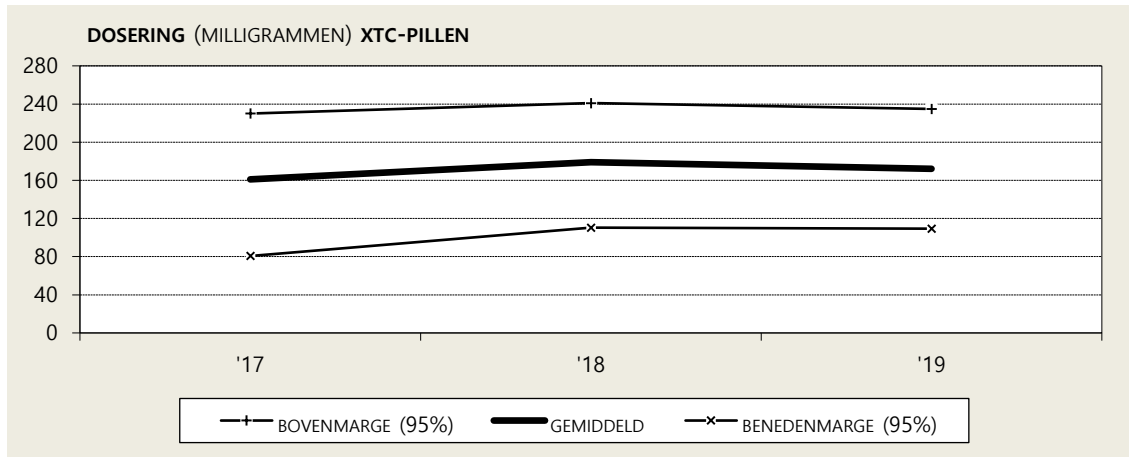
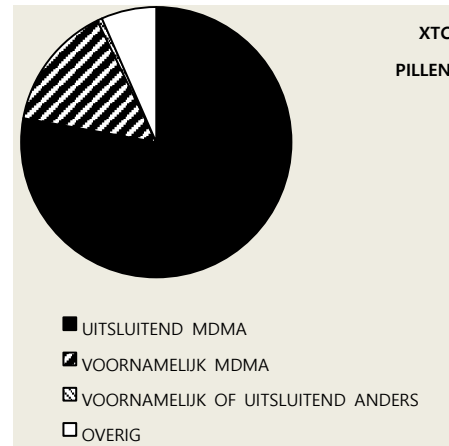
3%). XTC-pillen die voornamelijk of uitsluitend andere werkzame stoffen bevatten werden – net als voorgaande jaren – nauwelijks aangetroffen (1%).

Vervuilende stoffen

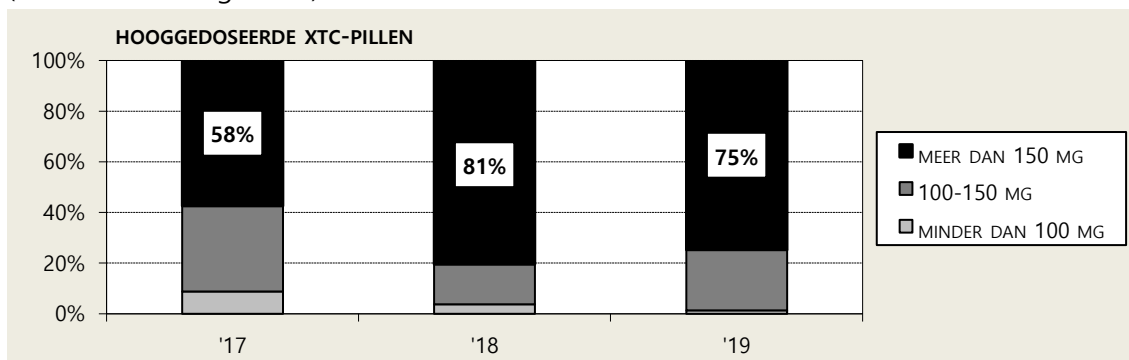
Vervuilende werkzame stoffen die meer dan eenmalig voorkwamen in XTC-pillen waren: N,N-dimethyl-MDA (8x), cafeïne (6x), hexamethyleenbenzamide (3x) en amfetamine (2x).

Dosering

XTC-pillen met uitsluitend of voornamelijk MDMA bevatten gemiddeld **172 mg** MDMA. Dat is vrijwel gelijk aan voorgaande jaren. Er is behoorlijk wat variatie in dosering: 95% van de pillen bevat tussen de 109 en 235 mg MDMA.

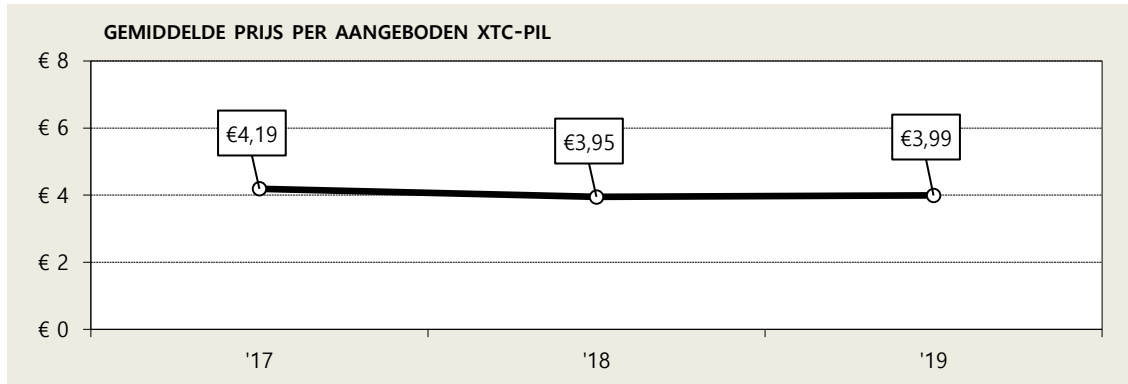

Ondanks de gelijkblijvende gemiddelde dosering, was het aandeel hooggedoseerde XTC-pillen (meer dan 150 mg MDMA) in 2019 met 75% iets kleiner dan in 2018.

Prijs

De gemiddelde prijs die aanleveraars in 2019 voor XTC-pillen betaalden was **€3,99**; vrijwel hetzelfde als in 2018. De prijs hangt samen met de dosering, maar de prijsverschillen zijn klein. Een XTC-pil met 10 mg meer MDMA is een dubbeltje duurder.³²

1.3 Cocaïne

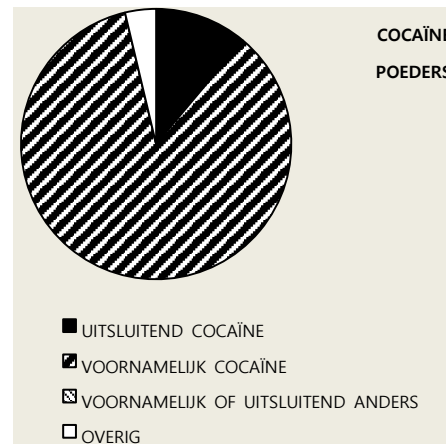
Het aantal bij de testservice aangeboden cocaïnemonsters bleef in 2019 ongeveer gelijk op **28** (33 in 2018). Alle cocaïnemonsters waren poeders. Van 1 monster is geen testresultaat bekend.

Testresultaten cocaïnepoeders

Ongeveer één op de tien cocaïnepoeders was echt zuiver (**11%**). De meeste monsters bestonden uit cocaïne met beperkte hoeveelheden andere stoffen of bijproducten (**85%**). Eén monster (1%) bevatte niets.

Vervuilende stoffen

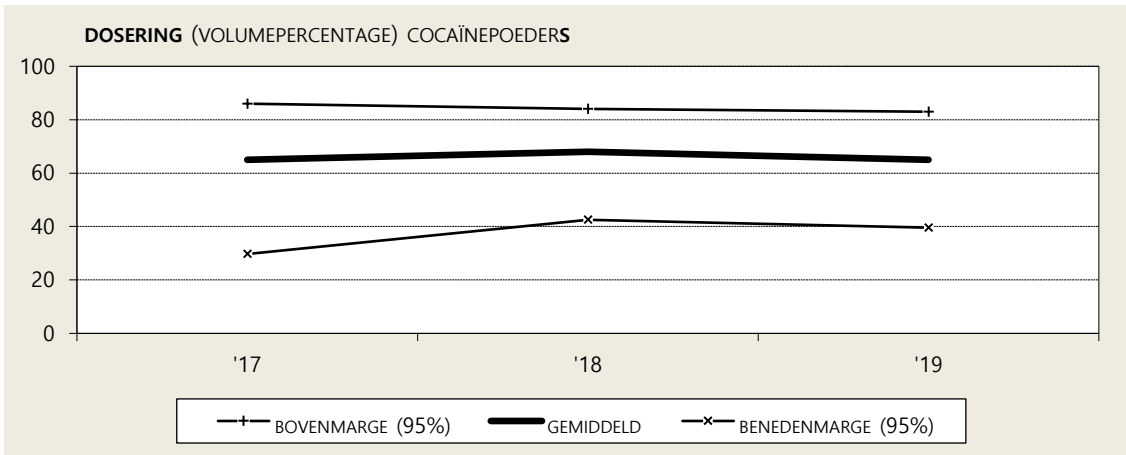
Zoals gebruikelijk was levamisol de belangrijkste vervuilende stof. In totaal bevatten 16 geanalyseerde cocaïnemonsters levamisol, wat neerkomt op 59%. In 22% van de cocaïnemonsters werd minimaal tien volumepercent levamisol aangetroffen. De andere vervuilende werkzame stof die meer dan eens voorkwam was lidocaïne (2x).

Dosering

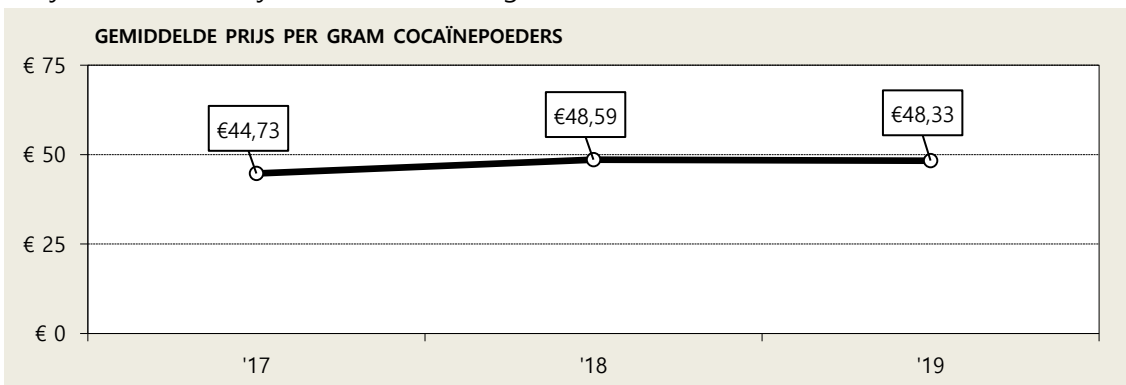
De gemiddelde zuiverheid van monsters waarin cocaïne het hoofdbestanddeel vormt lag in 2019 op **65%**, wat vrijwel gelijk is als in 2018. De meeste cocaïnepoeders hadden een volumepercentage tussen 31% en 83% (89% is maximaal haalbaar).

³² Regressiecoëfficiënt $B = .010$ ($p = .008$), pillen waarin MDMA niet het hoofdbestanddeel is buiten beschouwing gelaten.

Prijs

De aangeboden cocaïnepoeders kosten anno 2019 gemiddeld **€48** per gram, even veel als het jaar daarvoor. Prijs en zuiverheid hangen niet samen.³³

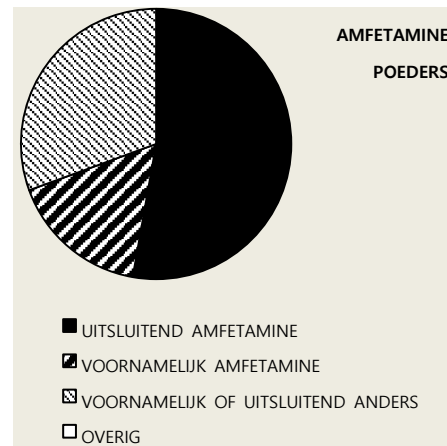
1.4 Amfetamine

Er werden in 2019 ongeveer even veel amfetaminemonsters aangeboden als het jaar daarvoor, namelijk **37**. Alle amfetamine komt in de vorm van poeder. Van 36 monsters zijn testresultaten bekend.

³³ Regressiecoëfficiënt $B = .060$ ($p = .667$), poeders waarin cocaïne niet het hoofdbestanddeel is buiten beschouwing gelaten.

Testresultaten amfetaminepoeders

Iets meer dan de helft van de geanalyseerde amfetaminepoeders (53%) bevatte uitsluitend amfetamine en een zesde (17%) bestond hoofdzakelijk uit amfetamine. Bij ongeveer één op de drie was niet amfetamine, maar een andere stof het hoofdbestanddeel (31%). In 2018 was de samenstelling van de aangeboden amfetamine heel anders. Toen bestond de meeste amfetamine namelijk hoofdzakelijk uit andere stoffen.

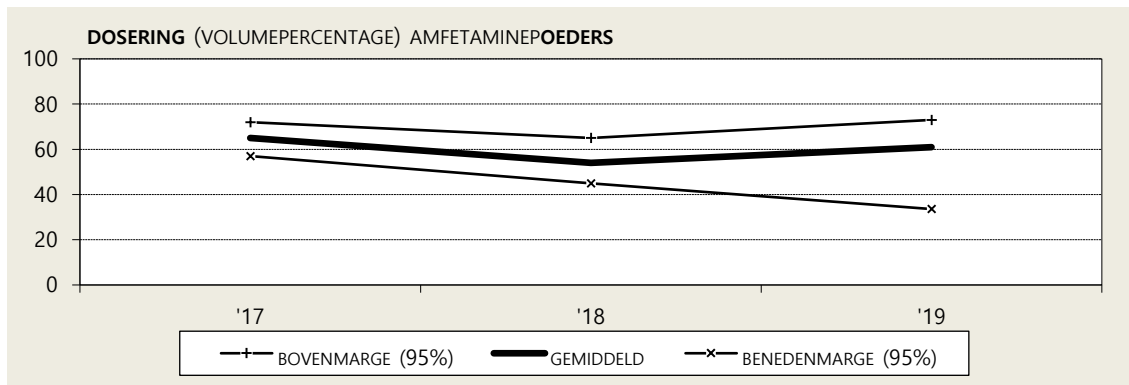

Vervuilende stoffen

De enige vervuiler die werd aangetroffen is cafeïne (12x).

Dosering

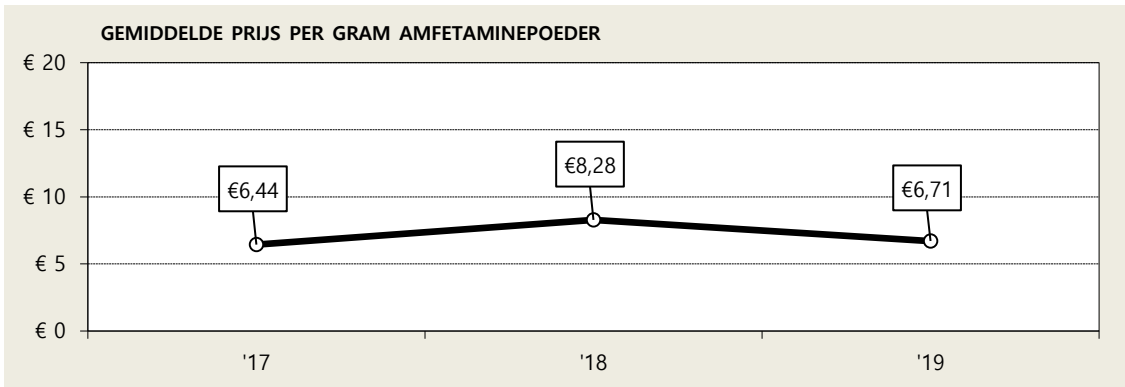
Met de verbeterde zuiverheid zien we in 2019 ook een hogere dosering van amfetaminepoeders. Gemiddeld bevatten monsters met uitsluitend of voornamelijk amfetamine 61% amfetamine. Wel is de range in doseringen opvallend groot: 95% ligt tussen de 34% tot het maximaal haalbare 73%.

Prijs

Klanten die amfetamine lieten testen, betaalden daar gemiddeld €7 per gram voor. In 2018 was amfetamine gemiddeld anderhalve euro duurder. Er is geen verband tussen prijs en zuiverheid.³⁴

³⁴ Regressiecoëfficiënt $B = -.019$ ($p = .650$), poeders waarin amfetamine niet het hoofdbestanddeel is buiten beschouwing gelaten.

1.5 Overige monsters

Van **2C-B** werden **25** pillen aangeboden, wat meer is dan het jaar daarvoor (15). Van 17 daarvan zijn testresultaten bekend: 6 maal uitsluitend 2C-B (35%), 3 maal voornamelijk 2C-B (18%) en 2 maal voornamelijk iets anders (12%). De resterende 6 bevatten, naast 2C-B, niet gekwantificeerde andere (onbekende) stoffen of niets (24%).³⁵ Pillen met uitsluitend of voornamelijk 2C-B bevatten daarvan gemiddeld 11mg. Aanleveraars betaalden gemiddeld €4 per pil.

4-FA leek in 2018 helemaal verdwenen, maar in 2019 werden hiervan weer **17** monsters aangeboden. Dit waren grotendeels pillen, waarvan 8 testresultaten bekend zijn: 2 maal uitsluitend 4-FA (25%), 1 maal voornamelijk 4-FA (13%), 4 maal voornamelijk iets anders (50%) en 1 maal niets (13%). De helft van deze pillen waren dus 'nep' en bevatten geen 4-FA maar 4-FMA.

Het aantal aangeboden **ketaminepoeders** en -kristallen nam toe van 9 in 2018 naar **16** in 2019. Veertien monsters bestonden uitsluitend uit ketamine (93%); eentje bevatte voornamelijk ketamine (7%); de laatste werd niet getest. De gemiddelde zuiverheid was 80% (maximaal haalbare volumepercentage is 87%). Aanleveraars betaalden gemiddeld €23 per gram.

Alle **13** aangeleverde **MDMA-poeders** en -kristallen bestonden uitsluitend (85%) of voornamelijk (15%) MDMA. De gemiddelde dosering was 79% (maximaal haalbare volumepercentage is 84%). Aanleveraars betaalden gemiddeld €17 per gram.

³⁵ Mogelijk is 2C-B in deze pillen wel de belangrijkste werkzame stof en komen de andere stoffen in kleine hoeveelheden voor, maar omdat de andere stoffen niet gekwantificeerd worden kan dat niet worden bepaald (zie *Categorieën testresultaten*, pag. 52).

Tot slot werden 33 monsters van andere middelen aangeboden bij de testservice. Testresultaten van monsters waarvan er meerdere werden aangeboden en meer dan twee testuitslagen beschikbaar zijn, staan in het onderstaande overzicht.³⁶

AANGEBODEN ALS	TESTRESULTATEN
GHB (6x)	GHB (6x)
3-MMC (4x)	3-MMC (3x) 3-MMC + iso-mefedron + p-toluic acid, 3,5-difluoro ester (1x)
6-APB (4x)	6-APB + 5-APB (2x) 3,4-DMMC (1x) geen testuitslag (1x)
LSD (3x)	LSD (3x)
mefedron (2x)	mefedron (2x)

2 Samenvatting

Dit hoofdstuk focust op de marktzijde van middelengebruik in Gooi en Vechtstreek. Dit is gedaan vanuit de testservice die informatie levert over de zuiverheid, dosering en prijs van drugs.

Testservice

In 2019 werden bij de testservice van Jellinek Preventie in Hilversum 379 drugsmonsters aangeleverd, voornamelijk ecstasy. Ten opzichte van 2018 nam het aanbod van XTC-pillen, ketamine, 2-CB en 4-FA toe.

Zuiverheid en vervuiling

De meeste geteste XTC-pillen (78%) waren zuiver; dat wil zeggen dat ze uitsluitend MDMA bevatten en geen andere werkzame stoffen. De geteste cocaïne-monsters waren meestal niet volledig zuiver en vaak vervuild met levamisol, maar cocaïne vormde vaak wel het hoofdbestanddeel (85%). Van de aangeleverde amfetamine – die in 2018 nog grotendeels uit cafeïne bestond – bestond ruim twee derde uitsluitend of voornamelijk uit amfetamine (70%). Van de 4-FA-pillen die werden aangeboden bleek de helft 'nep' en 4-FMA te bevatten.

Dosering

De gemiddelde dosering van de in 2019 geteste XTC-pillen (172mg) en cocaïnepoeders (65%) bleef min of meer gelijk. Amfetaminepoeders (61%) werden sterker, maar de range werd ook groter; er is veel variatie in dosering.

³⁶ Monsters waarvan slechts één of twee exemplaren werd aangeboden of getest, werden gekocht als: 1P-LSD, 4-ACO-DMT, ALD-52, DMT, fenibut, grinder cleaner, heroïne, liquid XTC, methamfetamine, mystery powder, pichacu, TMA-2. Van 1 monster is niet bekend onder welke naam deze werd gekocht.

Prijzen

Afgaand op wat de aanlevertaars bij de testservice betaalden, kost een XTC-pil in Gooi en Vechtstreek ongeveer 4 euro, net als 2C-B. Een gram cocaïne kost ca. 48 euro, MDMA ca. 17 euro, ketamine ca. 23 euro en amfetamine ca. 7 euro.

I INTRO

II PANEL PROFESSIONALS

III SURVEY JEUGDZORG

IV MARKT

V SAMENVATTING

BIJLAGE A TABELLEN
SURVEY JEUGDZORG

BIJLAGE B TABELLEN
MARKT

V SAMENVATTING

Antenne Gooi en Vechtstreek bestaat uit drie onderdelen: interviews met een panel van professionals, een survey onder jongeren/jongvolwassenen en een analyse van uitslagen van de drugstestservice.

In de panelstudie vertellen zeven professionals over de leefwereld en het middelengebruik van scholieren, blowers, straatdealers, drugsgebruikers, kakkers, rappers, jonge delinquenten, skaters, of meer algemeen: uitgaanders en rondhangers in de regio.

Cijfers over middelengebruik zijn afkomstig van een survey onder jongeren bij jeugdzorgorganisatie Youké waar, na een langdurige en intensieve werving via begeleiders, 23 jongeren van 16 jaar en ouder een vragenlijst invulden. De onderzochte jongeren zijn voornamelijk meiden (70%) tussen de 16 en 19 jaar (doorsnee 17 jaar) met een Nederlandse achtergrond (78%) die een mbo-opleiding volgen (65%).

Naast jongeren en jongvolwassenen die middelen gebruiken, richt Antenne zich ook op de aanbodzijde van de genotmiddelenmarkt in de regio. Dit gebeurt op basis van cijfers over zuiverheid, dosering en prijzen van drugs die door gebruikers bij de drugstestservice worden aangeboden.

Feestdrinkers, maar ook riskante drinkers

Onder de onderzochte jongeren in de jeugdzorg is de meerderheid roker (57%) en drinker (70%). De meeste rokers doen dat elke dag, maar er zijn geen dagelijkse drinkers. Het drinken van alcohol is duidelijk geassocieerd met weekenden en feestdagen. Doordeweeks wordt niet of beperkt gedronken, maar op weekenddagen worden in doorsnee 6 glazen geconsumeerd. Volgens de geïnterviewde professionals ligt het alcoholgebruik van jongeren in Gooi en Vechtstreek – net als dat van volwassenen – boven het landelijk gemiddelde, maar de jeugdzorgjongeren scoren niet hoger dan leeftijdsgenoten op scholen voor voortgezet onderwijs en mbo in Nederland. Desalniettemin vertoont 39% van de jeugdzorgjongeren riskant gedrag door te drinken onder schooltijd, weg te blijven van school wegens drankgebruik, extreem dronken te worden of te drinken om problemen te vergeten. De professionals in de panelstudie vinden dat drinken flink ingeburgerd is in de Gooise cultuur. Volgens de politie is alcohol vaak een katalysator van problemen op straat.

Groepjes problematische blowers

In sommige groepen waar het panel van professionals zicht op hebben is cannabis populairder dan alcohol. Er is zorg over minderjaren die (in het illegale verkoopcircuit) makkelijk aan

cannabis kunnen komen. En getroubleerde scholieren hebben vaak moeite om hun cannabisgebruik onder controle te houden. Onder de jongeren in de jeugdzorg scoort cannabis een stuk lager dan alcohol: ongeveer een kwart (26%) blowt. Hoewel er geen dagelijkse blowers zijn, wordt door veel blowers wel riskant veel of vaak geblowd, worden ze extreem stoned of blowen ze onder schooltijd. In totaal zou 17% van de jeugdzorgcliënten daarom 'problematische blower' kunnen worden genoemd. Er wordt in de jeugdzorg in Gooi en Vechtstreek ook beduidend meer geblowd dan onder scholieren in het algemeen (maar minder dan in de Amsterdamse jeugdzorg).³⁷

A f e n t o e l a c h g a s

De helft (48%) van de jongeren in de jeugdzorg gebruikte het laatste jaar lachgas, hetgeen meer is dan onder leeftijdgenoten in de algemene bevolking. De meeste lachgasgebruikers doen dat hooguit een paar keer per jaar en vrijwel uitsluitend op weekend- of feestdagen. De professionals verschillen van mening over lachgas. De een ziet minder patronen op straat of jongeren die rondzeulen met lachgascilinders. De ander merkt op dat daarvoor grotere tanks in plaats zijn gekomen en het gebruik naar privésettings is verplaatst.

P e p p e r s v e r s u s n u c h t e r e n

De professionals hebben minder zicht op andere drugs, waarvan het gebruik op thuisfeestjes maar vooral in het uitgaansleven en op festivals buiten de regio plaatsvindt. Het middelengebruik hangt sterk samen met de culturele duiding in de groep. Nederlandse jongeren hebben doorgaans meer ervaring met drugsgebruik dan jongeren met een migratieachtergrond; jongeren die veel uitgaan komen eerder in aanraking met drugs, en jongeren die voor hun studie de regio verlaten beginnen soms dan te experimenteren met drugs. Van de jeugdzorgjongeren gebruikte 13% het afgelopen jaar XTC, maar bij andere middelen ging het telkens om één of twee (meestal dezelfde) individuen. Op basis van het gebruik van alcohol, cannabis en andere drugs (lachgas, XTC, amfetamine en/of cocaïne), kunnen vier typen gebruikers worden onderscheiden: nuchteren, drinkers, blowers en peppers. De onderzochte groep jongeren valt grotendeels uiteen in enerzijds peppers (die drugs gebruiken en daarnaast vaak drinken en/of blowen, 48%) en anderzijds nuchteren (die geen genotmiddelen nemen, 31%).

S p e e d z u i v e r d e r m a a r w i s s e l e n d

Afgaand op de bij de testservice verzamelde informatie, zijn de op de Gooise drugsmarkt verkrijgbare XTC-pillen – net als in de rest van het land – vaak zuiver (78%), sterk (gem. 172 mg MDMA) en betaalbaar (ca. 4 euro). Cocaïne is gemiddeld 65% zuiver (vaak versneden met levamisol) en kost ongeveer 50 euro per gram. Vergeleken met 2018 – toen amfetamine van

³⁷ Nabben T & Benschop A (2020) *Antenne 2019: Trends in alcohol, tabak en drugs bij jonge Amsterdammers*. Amsterdam: Rozenberg Publishers.

slechte kwaliteit werd aangetroffen – is speed zuiverder geworden (61%), maar er is veel variatie in zuiverheid. De gemiddelde prijs bleef hetzelfde rond de 7 euro per gram.

I INTRO

II PANEL PROFESSIONALS

III SURVEY JEUGDZORG

IV MARKT

V SAMENVATTING

BILAGE A TABELLEN
SURVEY JEUGDZORG

BILAGE B TABELLEN
MARKT

BIJLAGE A TABELLEN

SURVEY JEUGDZORG

1	Survey	66
Tabel 1.1	geslacht, leeftijd, etniciteit	66
Tabel 1.2	woonsituatie.....	66
Tabel 1.3	opleiding en werk.....	67
Tabel 1.4	vrije tijd	67
2	Middelengebruik	68
Tabel 2.1	tabak	68
Tabel 2.2	frequentie en hoeveelheid (huidige rokers).....	68
Tabel 2.3	alcohol	69
Tabel 2.4	frequentie en hoeveelheid (huidige drinkers).....	69
Tabel 2.5	wat, waar, met wie (huidige drinkers).....	70
Tabel 2.6	motieven (huidige drinkers).....	71
Tabel 2.7	riskant drinkgedrag (huidige drinkers)	72
Tabel 2.8	profielen van drinkers	72
Tabel 2.9	cannabis.....	73
Tabel 2.10	frequentie en hoeveelheid (huidige blowers)	73
Tabel 2.11	hoe, waar, met wie (huidige blowers).....	74
Tabel 2.12	motieven (huidige blowers)	75
Tabel 2.13	riskant blowgedrag (huidige blowers).....	76
Tabel 2.14	lachgas.....	77
Tabel 2.15	frequentie en hoeveelheid (recente lachgasgebruikers).....	77
Tabel 2.16	hoe (recente lachgasgebruikers).....	78
Tabel 2.17	motieven (recente lachgasgebruikers).....	78
Tabel 2.18	stimulantia (xtc-pillen, amfetamine, cocaïne)	79
Tabel 2.19	gebruikerstype.....	79
Tabel 2.20	overige middelen (ooit-gebruik).....	79
Tabel 2.21	medicijnen (ooit-gebruik).....	79
Tabel 2.22	gamen en gokken (recent).....	80
Tabel 2.23	frequentie en uitgaven (recente gamers).....	80
Tabel 2.24	praten en vragen over roken, drinken, drugs, gamen of gokken	81

Verschillen (p-waarden)

*	< .05
**	< .01
***	< .005
****	< .001

n.s. geen significant verschil

Statistische verschiltoetsen: Chi-kwadraat of Fisher's Exact bij percentages, Kruskal-Wallis bij medianen, en T-test of Anova bij gemiddelden.

1 Survey

Tabel 1.1 geslacht, leeftijd, etniciteit

	TOTAAL (n = 23)
geslacht³⁸	
man	30.4%
vrouw	69.6%
anders	0%
leeftijd	
16 jaar	43.5%
17 jaar	26.1%
18 jaar en ouder	30.4%
gemiddeld (SD)	17.0 (1.1)
mediaan	17
eticiteit³⁹	
Nederlands	78.3%
Surinaams/Antilliaans	13.0%
Turks/Marokkaans	0%
overig westers	0%
overig niet-westers	8.7%
westers	78.3%
niet-westers	21.7%

Tabel 1.2 woonsituatie

	TOTAAL (n = 23)
woonsituatie⁴⁰	
ouder(s)/verzorger(s)	47.8%
zelfstandig	30.4%
opvang	21.7%
zwervend	0%

³⁸ Categorie 'anders' buiten beschouwing gelaten bij statistische analyse.

³⁹ In de survey is subjectieve etniciteit gemeten ("Wat is je achtergrond/afkomst?"). Zie ook de voetnoot 12 (pag. 28).

⁴⁰ Deels bepaald door type hulpverlening (pleegzorg = ouder(s)/verzorger(s), residentieel = opvang).

Tabel 1.3 opleiding en werk

	TOTAAL (n = 23)
opleiding	
niet schoolgaand	0%
speciaal onderwijs (bijv. Altra College)	8.7%
vmbo	13.0%
havo/vwo	13.0%
mbo	65.2%
hbo/universiteit	0%
werk	
niet werkend	13.0%
bijbaantje na schooltijd of in het weekend	56.5%
stage	17.4%
parttime baan (12-35 uur per week)	13.0%
fulltime baan (minimaal 36 uur per week)	0%

Tabel 1.4 vrije tijd

	TOTAAL (n = 23)
waar ga je in je vrije tijd naartoe?	
vrienden	73.9%
bioscoop	34.8%
winkelen	43.5%
uitgaansgelegenheid (café/club/concert/festival/concert)	47.8%
eetgelegenheid (restaurant/snackbar)	26.1%
buiten (straat/park/parkeerplaats)	34.8%
sportschool, club of vereniging	8.7%
buurthuis of jongeren centrum	0%
coffeeshop	8.7%
ergens anders ⁴¹	4.3%
nergens, ik blijf thuis	26.1%
sport je?	
ja, ik ga naar de sportschool	13.0%
ja, ik ben lid van een sportclub (bijv. voetbal, hockey, tennis)	13.0%
ja, ik sport buiten een sportschool of sportclub (bijv. hardlopen, zwemmen, straatvoetbal)	8.7%
nee, ik sport niet	65.2%

⁴¹ Bij mijn vriendin (1x).

2 Middelengebruik

Tabel 2.1 tabak

	TOTAAL (n = 23)
ooit-gebruik	73.9%
1 of 2 keer	13.0%
recent gebruik	60.9%
huidig gebruik	56.5%
dagelijks	43.5%
startleeftijd	
gemiddeld (SD)	14.1 (1.4)
mediaan	14

Tabel 2.2 frequentie en hoeveelheid (huidige rokers)

	huidige rokers (n = 13)
frequentie	
minder dan 1 dag per week	7.7%
1-2 dagen per week	15.4%
3-4 dagen per week	0%
5-6 dagen per week	0%
dagelijks	76.9%
hoeveelheid per dag - weekend/feestdagen	
rookt niet in het weekend	0%
minder dan 1 sigaret	7.7%
1-2 sigaretten	0%
3-5 sigaretten	7.7%
6-10 sigaretten	30.8%
meer dan 10 sigaretten	53.8%
gemiddeld (SD) ⁴²	13.2 (9.1)
mediaan	15
hoeveelheid per dag - doordeweeks	
rookt niet doordeweeks	7.7%
minder dan 1 sigaret	0%
1-2 sigaretten	0%
3-5 sigaretten	30.8%
6-10 sigaretten	30.8%
meer dan 10 sigaretten	30.8%
gemiddeld (SD) ⁴²	9.5 (8.0)
mediaan	7
te veel of te vaak (eigen mening)	
ja	38.5%
nee	61.5%

⁴² Rookt niet in het weekend cq. doordeweeks buiten beschouwing gelaten; minder dan 1 sigaret meegenomen als ½ sigaret.

Tabel 2.3 alcohol

	TOTAAL (n = 23)
ooit-gebruik	82.6%
1 of 2 keer	13.0%
recent gebruik	69.6%
huidig gebruik	65.2%
dagelijks	0%
startleeftijd	
gemiddeld (SD)	14.5 (1.5)
mediaan	15

Tabel 2.4 frequentie en hoeveelheid (huidige drinkers)

	huidige drinkers (n = 15)
frequentie	
minder dan 1 dag per week	73.3%
1-2 dagen per week	26.7%
3-4 dagen per week	0%
5-6 dagen per week	0%
dagelijks	0%
hoeveelheid per dag - weekend/feestdagen	
drinkt niet in het weekend	14.3%
minder dan 1 glas	0%
1-2 glazen	7.1%
3-5 glazen	28.6%
6-10 glazen	50.0%
meer dan 10 glazen	0%
gemiddeld (SD) ⁴³	5.7 (2.1)
mediaan	6
hoeveelheid per dag - doordeweeks	
drinkt niet doordeweeks	80.0%
minder dan 1 glas	0%
1-2 glazen	13.3%
3-5 glazen	0%
6-10 glazen	6.7%
meer dan 10 glazen	0%
gemiddeld (SD) ⁴³	3.0 (2.6)
mediaan	2

⁴³ Drinkt niet in het weekend cq. doordeweeks buiten beschouwing gelaten; minder dan 1 glas meegeenomen als ½ glas.

Tabel 2.5 wat, waar, met wie (huidige drinkers)

	huidige drinkers (n = 15)	
wat voor alcohol drink je?		
bier		80.0%
wijn/rosé/cider/prosecco/etc.		60.0%
sherry/port/martini/etc.		20.0%
sterke drank of likeur puur (whiskey/wodka/baileys/etc.)		66.7%
mixdrankjes (breezer/rum-cola/gin-tonic/etc.)		80.0%
shotjes (flügel/feigling/etc.)		53.3%
waar drink je alcohol?		
	⁴⁴ weleens	⁴⁵ vaakst
thuis	53.3%	20.0%
bij anderen thuis	73.3%	33.3%
uitgaansgelegenheid (café/club/festival/concert)	86.7%	33.3%
eetgelegenheid (restaurant/snackbar)	40.0%	0%
buiten (straat/plein/park/parkeerplaats)	26.7%	13.3%
sportschool, club of vereniging	0%	0%
buurthuis of jongeren centrum	0%	0%
op of rond school	6.7%	0%
ergens anders	0%	0%
met wie drink je alcohol?		
	⁴⁴ weleens	⁴⁵ vaakst
alleen	6.7%	0%
met vrienden	100%	93.3%
met ouders	20.0%	0%
met huisgenoten	20.0%	0%
met anderen ⁴⁶	6.7%	6.7%

⁴⁴ Meerdere antwoorden mogelijk.

⁴⁵ Eén antwoord mogelijk.

⁴⁶ Broers (1x).

Tabel 2.6 motieven (huidige drinkers)⁴⁷

	huidige drinkers (n = 15)
 sociaal	
om van een feest te genieten	1.4 (0.8)
omdat alcohol uitgaan leuker maakt	1.1 (0.8)
om iets speciaals te vieren	1.4 (0.5)
totaalscore	3.9 (1.8)
hoge score	60.0%
 opwinding	
omdat ik me dan lekker voel	0.9 (0.8)
omdat het me een kick geeft	0.7 (0.9)
omdat ik me dan vrolijk voel	1.3 (0.8)
totaalscore	2.9 (2.3)
hoge score	33.3%
 coping	
omdat het me helpt als ik me rot voel	0.5 (0.7)
om me beter te voelen als ik een slecht humeur heb	0.6 (0.8)
om mijn problemen te vergeten	0.5 (0.8)
totaalscore	1.5 (2.3)
hoge score	20.0%
 aanpassing	
zodat ik geen commentaar van mijn vrienden krijg omdat ik niet drink	0.0 (0.0)
om bij een groep te horen die ik leuk vind	0.0 (0.0)
om me niet buitengesloten te voelen	0.1 (0.5)
totaalscore	0.1 (0.5)
hoge score	0%

⁴⁷ Gemiddelde (SD) itemscore op een 3-puntsschaal: nooit (0), soms (1), vaak (2). Totaalscore = gemiddelde (SD) som van de drie itemscores. Hoge score = percentage huidige drinkers met een totaalscore van 4 of hoger.

Tabel 2.7 riskant drinkgedrag (huidige drinkers)

	huidige drinkers (n = 15)
gedronken onder schooltijd of tijdens stage/werk	
ja, het afgelopen jaar	20.0%
ja, langer geleden	6.7%
nee, nooit	73.3%
te laat komen, spijbelen of wegblijven van school/stage/werk door (te veel) drinken	
ja, het afgelopen jaar	
ja, langer geleden	33.3%
nee, nooit	26.7%
	40.0%
zoveel gedronken dat je niet meer kon staan, ziek werd of 'out' ging	
ja, het afgelopen jaar	33.3%
ja, langer geleden	13.3%
nee, nooit	53.3%
riskant drinken⁴⁸	
ja	0%
nee	100%
te veel of te vaak (eigen mening)	
ja	6.7%
nee	93.3%

Tabel 2.8 profielen van drinkers⁴⁹

	problematische drinkers (n = 9)	niet-problematische drinkers en niet-drinkers (n = 14)	<i>p</i>
geslacht			
man	44.4%	21.4%	<i>n.s.</i>
vrouw	55.6%	78.6%	
leeftijd			
16 of 17 jaar	66.7%	71.4%	<i>n.s.</i>
18 jaar en ouder	33.3%	28.6%	
etniciteit			
westers	88.9%	71.4%	<i>n.s.</i>
niet-westers	11.1%	28.6%	

⁴⁸ Riskant drinken = dagelijks drinken (ongeacht hoeveelheid) of vaker dan twee dagen per week meer dan 3 glazen (tot 19 jaar) of meer dan 4 glazen (vanaf 19 jaar) alcohol drinken. Zie *Definities en begrippen* (pag. 26).

⁴⁹ Problematische drinkers = huidige drinkers met positieve score op minimaal 1 van 5 negatieve aspecten (Totaalscore van 4 of hoger op coping motief; Drinken onder school- of werktijd afgelopen jaar; Absentie wegens drinken afgelopen jaar; Extreme dronkenschap afgelopen jaar; Riskant drinken). Niet-problematische drinkers = huidige drinkers zonder positieve score op negatieve aspecten. Niet-drinkers = geen huidige drinkers.

Tabel 2.9 cannabis

	TOTAAL (n = 23)
ooit-gebruik	60.9%
1 of 2 keer	17.4%
recent gebruik	39.1%
huidig gebruik	26.1%
dagelijks	0%
startleeftijd	
gemiddeld (SD)	14.7 (1.6)
mediaan	15

Tabel 2.10 frequentie en hoeveelheid (huidige blowers)

	huidige blowers (n = 6)
frequentie	
een (paar) keer per jaar	16.7%
een (paar) keer per maand	0%
een (paar) keer per week	83.3%
dagelijks	0%
gem. aantal dagen per maand (SD)	16.0 (9.8)
mediaan	17
hoeveelheid per dag - weekend/feestdagen	
blowt niet in het weekend	0%
minder dan 1 joint	0%
1-2 joints	60.0%
3-5 joints	20.0%
meer dan 5 joints	20.0%
gemiddeld (SD) ⁵⁰	3.4 (2.2)
mediaan	2
hoeveelheid per dag - doordeweeks	
blowt niet doordeweeks	40.0%
minder dan 1 joint	0%
1-2 joints	0%
3-5 joints	60.0%
meer dan 5 joints	0%
gemiddeld (SD) ⁵⁰	3.3 (0.6)
mediaan	3

⁵⁰ Blowt niet in het weekend cq. doordeweeks buiten beschouwing gelaten; minder dan 1 joint meegenomen als ½ joint.

Tabel 2.11 hoe, waar, met wie (huidige blowers)

	huidige blowers (n = 6)	
hoe gebruik je hasj of wiet?	⁵¹ weleens	⁵² vaakst
joint met tabak	83.3%	83.3%
joint zonder tabak	0%	0%
pijpje	16.7%	16.7%
waterpijp	0%	0%
chillum, bong	16.7%	0%
vaporizer	0%	0%
e-smoker	0%	0%
eten/drinken (spacecake, thee, etc.)	0%	0%
waar gebruik je hasj of wiet?	⁴⁴ weleens	⁴⁵ vaakst
thuis	33.3%	33.3%
bij anderen thuis	33.3%	0%
coffeeshop	16.7%	0%
uitgaansgelegenheid (café/club/festival/concert)	33.3%	0%
eetgelegenheid (restaurant/snackbar)	0%	0%
buiten (straat/plein/park/parkeerplaats)	83.3%	66.7%
sportschool, club of vereniging	0%	0%
buurthuis of jongeren centrum	0%	0%
op of rond school	0%	0%
ergens anders	0%	0%
met wie gebruik je hasj of wiet?	⁴⁴ weleens	⁴⁵ vaakst
alleen	50.0%	33.3%
met vrienden	100%	66.7%
met ouders	0%	0%
met huisgenoten	16.7%	0%
met anderen	0%	0%

⁵¹ Meerdere antwoorden mogelijk.

⁵² Eén antwoord mogelijk.

Tabel 2.12 motieven (huidige blowers)⁵³

	huidige blowers (n = 6)
 sociaal	
om van een feest te genieten	1.0 (0.9)
omdat blowen uitgaan leuker maakt	1.2 (0.8)
om iets speciaals te vieren	1.0 (0.6)
totaalscore	3.2 (2.1)
hoge score	33.3%
 opwinding	
omdat ik me dan lekker voel	1.5 (0.5)
omdat het me een kick geeft	1.0 (0.6)
omdat ik me dan vrolijk voel	1.7 (0.5)
totaalscore	4.2 (1.5)
hoge score	66.7%
 coping	
omdat het me helpt als ik me rot voel	1.0 (0.9)
om me beter te voelen als ik een slecht humeur heb	0.8 (0.4)
om mijn problemen te vergeten	0.3 (0.5)
totaalscore	2.1 (1.2)
hoge score	0%
 aanpassing	
zodat ik geen commentaar van mijn vrienden krijg omdat ik niet blow	0.2 (0.4)
om bij een groep te horen die ik leuk vind	0.2 (0.4)
om me niet buitengesloten te voelen	0.2 (0.4)
totaalscore	0.5 (1.2)
hoge score	0%

⁵³ Gemiddelde (SD) itemscore op een 3-puntsschaal: nooit (0), soms (1), vaak (2). Totaalscore = gemiddelde (SD) som van de drie itemscores. Hoge score = percentage huidige blowers met een totaalscore van 4 of hoger.

Tabel 2.13 riskant blowgedrag (huidige blowers)

	huidige blowers (n = 6)
blowen onder schooltijd of tijdens stage/werk	
ja, het afgelopen jaar	50.0%
ja, langer geleden	16.7%
nee, nooit	33.3%
te laat komen, spijbelen of wegblijven van school/stage/werk door (te veel) blowen	
ja, het afgelopen jaar	0%
ja, langer geleden	33.3%
nee, nooit	66.7%
zoveel geblowd dat je niet meer kon staan, ziek werd of 'out' ging	
ja, het afgelopen jaar	16.7%
ja, langer geleden	16.7%
nee, nooit	66.7%
riskant blowen⁵⁴	
ja	50.0%
nee	50.0%
te veel of te vaak (eigen mening)	
ja	33.3%
nee	66.7%

⁵⁴ Riskant blowen = dagelijks blowen (ongeacht hoeveelheid) of vaker dan twee dagen per week meer dan 1 joint roken. Zie *Definities en begrippen* (pag. 26).

Tabel 2.14 lachgas

	TOTAAL (n = 23)
ooit-gebruik	52.2%
1 of 2 keer	30.4%
recent gebruik	47.8%
huidig gebruik	13.0%
dagelijks	0%
startleeftijd	
gemiddeld (SD)	16.4 (1.2)
mediaan	16

Tabel 2.15 frequentie en hoeveelheid (recente lachgasgebruikers)

	recente lachgasgebruikers (n = 11)
frequentie	
een (paar) keer per jaar	90.9%
een (paar) keer per maand	9.1%
een (paar) keer per week	0%
dagelijks	0%
gem. aantal dagen per jaar (SD)	8.0 (13.8)
mediaan	2
hoeveelheid per dag - weekend/feestdagen	
gebruikt niet in het weekend	45.5%
minder dan 1 ballon	27.3%
1-2 ballonnen	9.1%
3-5 ballonnen	0%
meer dan 5 ballonnen	18.2%
gemiddeld (SD) ⁵⁵	3.8 (4.8)
mediaan	1
hoeveelheid per dag - doordeweeks	
gebruikt niet doordeweeks	90.9%
minder dan 1 ballon	0%
1-2 ballonnen	9.1%
3-5 ballonnen	0%
meer dan 5 ballonnen	0%
gemiddeld (SD) ⁵⁵	2.0 (0.0)
mediaan	2
te veel of te vaak (eigen mening)	
ja	9.1%
nee	90.9%

⁵⁵ Gebruikt niet in het weekend cq. doordeweeks buiten beschouwing gelaten; minder dan 1 ballon meegenomen als ½ ballon.

Tabel 2.16 hoe (recente lachgasgebruikers)

	recente lachgasgebruikers (n = 11)	
hoe gebruik je lachgas?	⁵⁶ weleens	⁵⁷ vaakst
ballon gevuld uit een patroon (slagroomspruit of cracker)	72.7%	72.7%
ballon gevuld uit een tank	54.5%	27.3%
geen ballon, direct uit patroon of tank	0%	0%
anders	0%	0%

Tabel 2.17 motieven (recente lachgasgebruikers)⁵⁸

	recente lachgasgebruikers (n = 11)
 sociaal	
om van een feest te genieten	0.5 (0.8)
omdat lachgas uitgaan leuker maakt	0.5 (0.8)
om iets speciaals te vieren	0.5 (0.7)
totaalscore	1.5 (2.2)
hoge score	18.2%
opwinding	
omdat ik me dan lekker voel	0.5 (0.8)
omdat het me een kick geeft	0.8 (0.9)
omdat ik me dan vrolijk voel	0.5 (0.8)
totaalscore	1.8 (2.3)
hoge score	18.2%
coping	
omdat het me helpt als ik me rot voel	0.2 (0.6)
om me beter te voelen als ik een slecht humeur heb	0.3 (0.6)
om mijn problemen te vergeten	0.2 (0.6)
totaalscore	0.6 (1.8)
hoge score	9.1%
aanpassing	
zodat ik geen commentaar van mijn vrienden krijg omdat ik niet gebruik	0.0 (0.0)
om bij een groep te horen die ik leuk vind	0.2 (0.4)
om me niet buitengesloten te voelen	0.0 (0.0)
totaalscore	0.2 (0.4)
hoge score	0%

⁵⁶ Meerdere antwoorden mogelijk.

⁵⁷ Eén antwoord mogelijk.

⁵⁸ Gemiddelde (SD) itemscore op een 3-puntsschaal: nooit (0), soms (1), vaak (2). Totaalscore = gemiddelde (SD) som van de drie itemscores. Hoge score = percentage huidige gebruikers met een totaalscore van 4 of hoger.

Tabel 2.18 stimulantia (XTC-pillen, amfetamine, cocaïne)

	XTC-pillen	amfetamine	cocaïne
ooit-gebruik	17.4%	8.7%	4.3%
recent gebruik	13.0%	8.7%	4.3%
startleeftijd			
gemiddeld (SD)	16.8 (2.1)	16.5 (2.1)	15.0 (0.0)
mediaan	17	17	15
aantal dagen per jaar⁵⁹			
gemiddeld (SD)	3.7 (3.1)	4.0 (1.4)	9.0 (0.0)
mediaan	3	4	9

Tabel 2.19 gebruikerstype⁶⁰

	TOTAAL (n = 23)
nuchteren	30.4%
drinkers	17.4%
blowers	4.3%
peppers	47.8%

Tabel 2.20 overige middelen (ooit-gebruik)

	GHB	ketamine	heroïne	crack	paddo's	'lean'
ooit-gebruik	4.3%	4.3%	0%	4.3%	0%	0%

Tabel 2.21 medicijnen (ooit-gebruik)

	ADHD medicatie (<i>ritalin, concerta</i>)	slaap-/kalmerings middelen (<i>valium, seresta</i>)	zware pijnstillers (<i>oxycodon, fentanyl</i>)	antidepressiva (<i>prozac, seroxat</i>)
met recept	27.3%	22.7%	9.1%	13.6%
zonder recept	0%	13.6%	0%	0%
TOTAAL	27.3%	31.8%	9.1%	13.6%

⁵⁹ Recente gebruikers van XTC (n = 3), amfetamine (n = 2) en cocaïne (n = 1).

⁶⁰ Nuchteren = afgelopen maand niet gedronken en niet geblowd, afgelopen jaar geen drugs (lachgas, XTC, amfetamine of cocaïne) gebruikt. Drinkers = afgelopen maand gedronken, maar niet geblowd en afgelopen jaar geen drugs (idem) gebruikt. Blowers = afgelopen maand geblowd (evt. gedronken), maar afgelopen jaar geen drugs (idem) gebruikt. Peppers = afgelopen jaar drugs (idem) gebruikt (evt. gedronken of geblowd).

Tabel 2.22 gamen en gokken (recent)

	TOTAAL (n = 23)
gamen	34,8%
gokken	
online	8,7%
gewoon	4,3%
TOTAAL	8,7%

Tabel 2.23 frequentie en uitgaven (recente gamers)

	recente gamers (n = 8)
uren per dag - weekend/feestdagen	
gamet niet in het weekend	25,0%
minder dan 1 uur	0%
1-2 uur	12,5%
3-5 uur	25,0%
meer dan 5 uur	37,5%
gemiddeld (SD) ⁶¹	5,3 (2,7)
mediaan	6
uren per dag - doordeweeks	
gamet niet doordeweeks	25,0%
minder dan 1 uur	0%
1-2 uur	25,0%
3-5 uur	25,0%
meer dan 5 uur	25,0%
gemiddeld (SD) ⁶¹	4,1 (2,2)
mediaan	5
geld uitgegeven aan gamen afgelopen jaar	
ja	50,0%
nee	50,0%
gemiddelde uitgave (SD) ⁶²	€ 12 (3)
mediaan	€ 10

⁶¹ Gamet niet in het weekend cq. doordeweeks buiten beschouwing gelaten; minder dan 1 uur meegenomen als ½ uur.

⁶² Geen geld uitgegeven buiten beschouwing gelaten.

Tabel 2.24 praten en vragen over roken, drinken, drugs, gamen of gokken

	TOTAAL (n = 23)
als je vragen hebt over roken, drinken, drugs, gamen of gokken, bij wie kun je dan terecht?	
vrienden	69.6%
ouders of pleegouders	43.5%
huisgenoten	8.7%
youké begeleider	34.8%
mentor of leerlingbegeleider op school	21.7%
iemand anders ⁶³	17.4%
niemand	4.3%
wat zou je willen weten of vragen over roken, drinken, drugs, gamen of gokken?	
wat de effecten en risico's zijn	4.3%
wat de regels zijn	4.3%
of ik het te veel of te vaak doe	8.7%
of iemand anders die ik ken het te veel of te vaak doet	4.3%
hoe ik of iemand anders kan stoppen/minderen	4.3%
waar ik of iemand anders hulp kan krijgen	0%
iets anders	0%
niets	78.3%

⁶³ Andere familieleden (1x), broers (1x), Jellinek (1x), "Jim" (1x).

BIJLAGE B TABELLEN

MARKT

1	Testservice	83
Tabel 1.5.1	monsters aangeboden bij Jellinek Preventie Hilversum.....	83
Tabel 1.5.2	ecstasy	83
Tabel 1.5.3	werkzame stof XTC-pillen	83
Tabel 1.5.4	dosering (milligram) XTC-pillen	83
Tabel 1.5.5	prijzen aangeboden XTC-pillen.....	83
Tabel 1.5.6	werkzame stof MDMA-poeders	84
Tabel 1.5.7	dosering (volumepercentage) MDMA-poeders.....	84
Tabel 1.5.8	prijzen aangeboden MDMA-poeders.....	84
Tabel 1.5.9	cocaïne.....	85
Tabel 1.5.10	werkzame stof cocaïnepoeders.....	85
Tabel 1.5.11	dosering (volumepercentage) cocaïnepoeders	85
Tabel 1.5.12	prijzen aangeboden cocaïnepoeders	85
Tabel 1.5.13	amfetamine.....	86
Tabel 1.5.14	werkzame stof amfetaminepoeders.....	86
Tabel 1.5.15	dosering (volumepercentage) amfetaminepoeders	86
Tabel 1.5.16	prijzen aangeboden amfetaminepoeders	86
Tabel 1.5.17	ketamine.....	87
Tabel 1.5.18	werkzame stof ketaminepoeders	87
Tabel 1.5.19	dosering (volumepercentage) ketaminepoeders.....	87
Tabel 1.5.20	prijzen aangeboden ketaminepoeders.....	87
Tabel 1.5.21	2C-B.....	88
Tabel 1.5.22	werkzame stof 2C-B-pillen.....	88
Tabel 1.5.23	dosering (milligrammen) 2C-B-pillen	88
Tabel 1.5.24	prijzen aangeboden 2C-B-pillen	88
Tabel 1.5.25	4-FA.....	89
Tabel 1.5.26	werkzame stof 4-FA-pillen.....	89
Tabel 1.5.27	dosering (milligrammen) 4-FA-pillen.....	89
Tabel 1.5.28	prijzen aangeboden 4-FA-pillen	89

1 Testservice

Tabel 1.5.1 monsters aangeboden bij Jellinek Preventie Hilversum

	2017	2018	2019
xtc/mdma	109	192	223
cocaïne	15	33	28
amfetamine	17	35	37
ketamine	10	9	16
ghb	4	4	6
lsd	4	3	3
2c-b	11	15	25
4-fa	16	0	17
overig	16	17	23
onbekend	0	10	1
TOTAAL	202	318	379

Tabel 1.5.2 ecstasy

	2017	2018	2019
pillen	90%	91%	94%
	98	175	210
poeders/kristallen	7%	8%	6%
	8	16	13
overig/onbekend	3%	1%	-
	3	1	

Tabel 1.5.3 werkzame stof xtc-pillen⁶⁴

	2017	2018	2019
uitsluitend MDMA	92%	92%	78%
	76	129	130
voornamelijk MDMA	5%	3%	15%
	4	4	25
uitsluitend of voornamelijk anders	-	1%	1%
		2	1
overig	4%	2%	7%
	3	5	11
niet geanalyseerd	16	35	43

Tabel 1.5.4 dosering (milligram) xtc-pillen⁶⁵

	N	min	max	gemiddeld	standaarddeviatie
2017	80	39	230	161	41
2018	133	74	241	179	35
2019	155	62	235	172	32

Tabel 1.5.5 prijzen aangeboden xtc-pillen

	2017	2018	2019
prijs per pil	€ 4.19	€ 3.95	€ 3.99
aantal met prijsopgave	79	127	162

⁶⁴ Zie *Categorieën testresultaten* (pag. 52) voor uitleg over de categorisering.

⁶⁵ Met uitsluitend of voornamelijk MDMA als werkzame stof.

Tabel 1.5.6 werkzame stof MDMA-poeders⁶⁶

	2017	2018	2019
uitsluitend MDMA	90%	71%	85%
	9	10	11
voornamelijk MDMA	-	21%	15%
		3	2
uitsluitend of voornamelijk anders	10%	7%	-
	1	1	-
overig	-	-	-
niet geanalyseerd	-	2	-

Tabel 1.5.7 dosering (volumepercentage) MDMA-poeders⁶⁷

	N	min	max	gemiddeld	standaarddeviatie
2017	9	75	80	77	2
2018	13	15	83	72	18
2019	13	75	84	79	3

Tabel 1.5.8 prijzen aangeboden MDMA-poeders

	2017	2018	2019
prijs per gram	€ 19.40	€ 18.50	€ 17.00
aantal met prijsopgave	10	12	11

⁶⁶ Zie *Categorieën testresultaten* (pag. 52) voor uitleg over de categorisering.

⁶⁷ Met uitsluitend of voornamelijk MDMA als werkzame stof.

Tabel 1.5.9 cocaïne

	2017	2018	2019
poeders/kristallen	100%	100%	100%
overig	15	33	28
	-	-	-

Tabel 1.5.10 werkzame stof cocaïnepoeders⁶⁸

	2017	2018	2019
uitsluitend cocaïne	20%	25%	11%
	3	8	3
voornamelijk cocaïne	73%	66%	85%
	11	21	23
uitsluitend of voornamelijk anders	-	-	-
overig	7%	9%	4%
	1	3	1
niet geanalyseerd	-	1	1

Tabel 1.5.11 dosering (volumepercentage) cocaïnepoeders⁶⁹

	N	min	max	gemiddeld	standaarddeviatie
2017	14	19	86	65	18
2018	29	32	84	68	13
2019	26	31	83	65	13

Tabel 1.5.12 prijzen aangeboden cocaïnepoeders

	2017	2018	2019
prijs per gram	€ 44.73	€ 48.59	€48.33
aantal met prijsopgave	15	32	27

⁶⁸ Zie *Categorieën testresultaten* (pag. 52) voor uitleg over de categorisering.

⁶⁹ Met uitsluitend of voornamelijk cocaïne als werkzame stof.

Tabel 1.5.13 amfetamine

	2017	2018	2019
poeders/kristallen	100%	97%	100%
	17	34	37
overig	-	3%	-
		1	

Tabel 1.5.14 werkzame stof amfetaminepoeders⁷⁰

	2017	2018	2019
uitsluitend amfetamine	59%	-	53%
	10		19
voornamelijk amfetamine	6%	29%	17%
	1	10	6
uitsluitend of voornamelijk anders	35%	68%	31%
	6	23	11
overig	-	3%	-
		1	
niet geanalyseerd	-	-	1

Tabel 1.5.15 dosering (volumepercentage) amfetaminepoeders⁷¹

	N	min	max	gemiddeld	standaarddeviatie
2017	8	57	72	65	11
2018	10	45	65	54	6
2019	25	3	73	61	14

Tabel 1.5.16 prijzen aangeboden amfetaminepoeders

	2017	2018	2019
prijs per gram	€ 6.44	€8.28	€ 6.71
aantal met prijsopgave	16	32	32

⁷⁰ Zie *Categorieën testresultaten* (pag. 52) voor uitleg over de categorisering.

⁷¹ Met uitsluitend of voornamelijk amfetamine als werkzame stof.

Tabel 1.5.17 ketamine

	2017	2018	2019
poeders/kristallen	100%	100%	100%
overig	10	9	16
	-	-	-

Tabel 1.5.18 werkzame stof ketaminepoeders⁷²

	2017	2018	2019
uitsluitend ketamine	80%	89%	93%
	8	8	14
voornamelijk ketamine	-	-	7%
			1
uitsluitend of voornamelijk anders	-	-	-
overig	20%	11%	-
	2	1	
niet geanalyseerd	-	-	1

Tabel 1.5.19 dosering (volumepercentage) ketaminepoeders⁷³

	N	min	max	gemiddeld	standaarddeviatie
2017	8	50	83	73	11
2018	8	52	87	78	11
2019	15	69	87	80	4

Tabel 1.5.20 prijzen aangeboden ketaminepoeders

	2017	2018	2019
prijs per gram	€ 20.00	€ 21.88	€ 23.46
aantal met prijsopgave	10	8	13

⁷² Zie *Categorieën testresultaten* (pag. 52) voor uitleg over de categorisering.

⁷³ Met uitsluitend of voornamelijk ketamine als werkzame stof.

Tabel 1.5.21 2c-B

	2017	2018	2019
pillen	100%	100%	100%
overig	11	15	25
	-	-	-

Tabel 1.5.22 werkzame stof 2c-B-pillen⁷⁴

	2017	2018	2019
uitsluitend 2c-B	88%	36%	35%
	7	4	6
voornamelijk 2c-B	13%	64%	18%
	1	7	3
uitsluitend of voornamelijk anders	-	-	12%
	-	-	2
overig	-	-	24%
	-	-	6
niet geanalyseerd	3	4	8

Tabel 1.5.23 dosering (milligrammen) 2c-B-pillen⁷⁵

	N	min	max	gemiddeld	standaarddeviatie
2017	8	8	15	11	2
2018	11	4	15	10	3
2019	7	7	14	11	2

Tabel 1.5.24 prijzen aangeboden 2c-B-pillen

	2017	2018	2019
prijs per pil	€ 3.71	€ 3.91	€ 4.43
aantal met prijsopgave	7	11	15

⁷⁴ Zie *Categorieën testresultaten* (pag. 52) voor uitleg over de categorisering.

⁷⁵ Met uitsluitend of voornamelijk 2c-B als werkzame stof.

Tabel 1.5.25 4-FA

	2017	2018	2019
pillen	56%	-	65%
	9		11
poeders	38%	-	35%
	6		4
overig	6%	-	12%
	1		2

Tabel 1.5.26 werkzame stof 4-FA-pillen⁷⁶

	2017	2018	2019
uitsluitend 4-FA	63%	-	25%
	5		2
voornamelijk 4-FA	13%	-	13%
	1		1
uitsluitend of voornamelijk anders	25%	-	50%
	2		4
overig	-	-	13%
			1
niet geanalyseerd	1	-	3

Tabel 1.5.27 dosering (milligrammen) 4-FA-pillen⁷⁷

	N	min	max	gemiddeld	standaarddeviatie
2017	6	94	150	131	21
2018	-	-	-	-	-
2019	3	107	116	111	5

Tabel 1.5.28 prijzen aangeboden 4-FA-pillen

	2017	2018	2019
prijs per pil	€ 4.96	-	€ 6.13
aantal met prijsopgave	7		8

⁷⁶ Zie *Categorieën testresultaten* (pag. 52) voor uitleg over de categorisering.

⁷⁷ Met uitsluitend of voornamelijk 4-FA als werkzame stof.